

DIRVA

Nr. 52

Gegužis-May 5, 1961

Cleveland, Ohio

Maža vilčių išgelbėti Laosą

Laoso sienos su P. Vietnamu ir Tailandu, kaip atrodo, JAV vyriausybės yra užbrėžtos paskutinėmis ribomis, už kurių turėtų prasidėti ginklų kalba tolimesnei komunizmo ekspansijai Pietryčių Azijoje sulaikyti. Washingtono sluoksniai pabrėžia, kad tai nereiškia, jog JAV palaidojusi viltis išgelbėti Laosą, bet Kennedžio administracijos tarpe prileidžiama galimybė, kad gegužės 12 Ženevoje numa-

tyta konferencija nuves į komunizmo įsiviešpatavimą Laose.

JAV vyriausybė pasiuntė naujus užtikrinimus Pietų Vietnamo prezidentui Ngo Dinh Diem, išpareigodama visais būdais remti jo kraštą kovoje su komunizmu — jei prireiktų, net ginklų.

Komunistų partizanai jau yra pasiekę P. Vietnamo pasienį Laose, o kai kur net įsiveržę į krašto gilumą. Prez. Kennedžio administracijos užtikrinimai turėtų pakelti Pietryčių Azijos tautų moralę, kurios, nusi-vylusios JAV neveiklumu Laose, pradeda būkštauti, kad amerikiečiai esą greičiau pasiruošę tuos kraštus paaukoti, negu rizikuoti karu, gelbstint savo sąjungininkus.

Pastaruosiuose Baltųjų Rūmų pasitarimuose eilė aukštųjų administracijos pareigūnų ir kongreso vadų, jų tarpe sen. J. William Fulbright, abejojo intervencijos į Laosą tikslumu, bet reikė išitikinimą, jog reiktų JAV karines jėgas naudoti kitoms Pietryčių Azijos valstybėms ginti, jeigu ten grėstų panaši būklė.

JAV vyriausybė jau nutarė įvairiais būdais padidinti pagalbą P. Vietnamui, įskaitant karinės pagalbos padidinimą 41 mil. dolerių.

Paliaubos Laose?

Filipinų vyriausybė, penkias valandas posėdžiavusi su krašto gynimo taryba, paskelbė, kad esanti pasiruošusi siųsti savo kariuomenę į Laosą, jeigu JAV ir kiti SEATO nariai nuspręstų pradėti intervenciją.

Britanija iš naujo ragino rusus, kad jie padėtų paskubinti tarptautinės kontrolės komisijos pasiuntimą į Laosą. Komisija, susidedanti iš Indijos, Kanados ir Lenkijos, turi patvirtinti, kad ginklų paliaubos Laose bus įgyvendintos prieš prasidedant dvylikos valstybių konferencijai Ženevoje gegužės 12.

Kontrolinės komisijos nariai New Delhyje laukia nurodymų iš Britanijos ir Sovietijos, kurios vadovavo 1954 metų konferencijai, padalinusiai prancūzų Indokiniją į Laosą, Kambodiją ir du Vietnamus.

Pačiame Laose komunistai sutiko paskelbti ginklų

paliaubas, bet po jų įsigaliojimo jie pradėjo naują ataką dviejuose frontuose. Optimistai teigia, kad tie puolimai neaptemdę paliaubų vilčių, nes jie galėtų įvykti dėl blogai veikiančių ryšių.

Phouma organizuoja "koaliciją"

Nurodymai prokomunistiniams sukilėliams pradėti ginklų paliaubas buvo paskelbti per š. Vietnamo radiją. Iš jo pranešimų taip pat paaiškėjo, kad vadinasis neutralistas Souvana Phouma, kurį komunistai pripažįsta legaliu Laoso premjeru, pakvietė civilinio karo partijas į politinę konferenciją. Ji turėtų įvykti tame pačiame miestelyje, kur vyks karinės taikos derbybos. Konferencijos tikslas, kaip Phouma skelbia, sudaryti koalicinę vyriausybę, kuri atstovautų Laosą Ženevos konferencijoje.

Stebėtojai tiki, kad toje "koalicinėje" vyriausybėje prokomunistai pareikalaus dviejų trečdalių postų, nes jie jau yra užėmę du trečdalius krašto. Jie jau paskelbė, kad steigia naują sostinę Xienghouang mieste, kur iš kelionės po komunistų kraštus grįžęs Phouma jiems padaręs platų pranešimą. Tokia "koalicijos" sudėtis faktiškai reikštų komunistų pastangas galutinai į savo rankas perimti viso krašto kontrolę.

Tamsios perspektyvos

Todėl suprantamas JAV valstybės sekretoriaus Dean Rusk pareiškimas, kad, nepaisant galimų ginklų paliaubų, "dar daug sunkumų laukia ateityje". Ginklų paliaubos, kaip sakoma, pašalintų Jungtinės Valstybės vieną dilemą — siųsti ar nesiųsti kariuomenę į Laosą. Bet iš kitos pusės, Amerikos laukia sunkios perspektyvos, bandant Laosui iškovoti "Austrijos tipo" neutralumą dvylikos valstybių konferencijoje, kurioje dalyvaus Sovietija ir komunistinė Kinija, atsižvelgiant į faktą, kad komunistai jau yra užvaldę du trečdalius krašto teritorijos.

* BALTIEJI RŪMAI patvirtino, kad dr. James R. Killian vadovaus specialiai prezidento sudarytai komisijai, kuri stebės JAV žvalgybos įstaigų veikimą.

Pavasaris Clevelando apylinkėje.

V. Pliodžinsko nuotrauka

JAV NUTRAUKS PREKYBINIUS RYŠIUS SU KUBA

Prezidentas Kennedy, kaip iš gerai informuotų sluoksnių patiriama, artimiausiomis dienomis panaudos "prekybos su priešų" aktą, kad sustabdytų amerikinių dolerių plaukimą į Castro režimo išdą. Amerika, kaip skaičiuojama, dabar per metus nuperka Kubos gaminių už 60 mil. dolerių.

Tas žingsnis, sekąs Castro režimo įklasifikavimą į komunistinių valstybių sąrašą, bus egzekutyvinis potvarkis, pagrįstas 1951 metais priimtu įstatymu, kuriuo buvo uždraustos prekybinės ir finansinės transakcijos su komunistine Kinija.

Valstybės departamentas įtraukė Kubą į komunistinių valstybių sąrašą po to, kai Fidel Castro paskelbė kraštą "pirma socialistine valstybe Vakarų hemisferoje", kur nereikės jokių rinkimų. Valstybės departamento žodžiais, Castro režimas šiuo požiūriu nuėjęs toliau ir už pačią Sovietiją, kur rinkimai tariamai vykdomi, bet neleidžiama pasirinkti kandidatų.

Ekonominis smūgis Kubai, plačiai remiamas kongreso sluoksnių, siekia šių tikslų:

- nutraukti Castro režimui palankų prekybos su JAV balansą. JAV prekiaavo su Kuba ir po diplomatinio santykių nutraukimo. Kuba šiuo metu parduodavo Amerikai prekių maždaug už 60 mil. dolerių per metus, o JAV — apytikriai už 40 mil. dolerių;
- sulaikyti dolerių tekėjimą režimui, kuris juos gali panaudoti subversijai Lotynų Amerikos kraštuose;
- apsunkinti ūkine būkle Kubai šiuo metu veik išimtinai remiantis tiekimu iš toli esančio sovietinio bloko. Šalia šių pastangų "daryti ką nors su Kuba", kad sušvelnintų nusivylimą dėl nepasisekusios invazijos, JAV ėmėsi ir kitų žingsnių:
- Lotynų Amerikos valstybės prašytos, kur politi-

kai įmanoma, nutraukti diplomatinis santykius su Kuba. Devynios iš 20 OAS valstybių tuos ryšius nutraukė anksčiau. Dvi kitos, kaip tikima, padarys tai netolimoje ateityje.

• Valstybės departamentas ir OAS (Amerikos Valstybių Organizacijos) teisiniai specialistai studijuoja "netiesioginės agresijos" sąvoką, kad surastų naują teisinę formulę prieš valstybę, kuri "galbūt išlaikė

savo suverenumą, bet prarado savo nepriklausomybę, tapdama netiesiogiai kontroliuojama iš užsienio".

Valstybės departamentas nespaudžias Lotynų Amerikos kraštų, kad jie taikytų Kubai ekonomines sankcijas, nes praktiškai prekyba tarp Lotynų Amerikos kraštų ir Kubos yra labai maža, o Kuba kaskart vis stipresniu mastu savo importą suriša su komunistinio bloko tiekėjais.

INVAZIJOS VADAS LIUDYS PRIEŠ JAV

Havanos radijas paskelbė, kad į Castro režimo rankas pakliuvęs nelaimingai pasibaigusios invazijos vadas kpt Manuel Ar-

time būsiąs atgabentas į Jungtines Tautas, kur jis liudysias, kaip JAV ruošė "agresiją" prieš Kubą.

Havanos radijo pranešimu, jis su 21 invazijos dalyviu buvęs sugautas Zapoato pelkėse tik prieš porą dienų. Jis yra anksčiau buvęs labai artimas Castro bendradarbis, vienas iš pagrindinių "agrarinės reformos instituto", t.y. režimo sukurtos nusavinių įstaigos, valdininkų Praeitais metais jis atbėgo į JAV, kaip aiškinosi, dėlto, kad Castro režimas yra komunistinis.

Būdinga, kad jis į JAV atbėgo vėliau, negu buvo pradėtas invazinių dalinių ruošimas, ir kai kurios pabėgėlių grupės smarkiai priešinosi, kai CIA nutarė jį paskirti invazijos vadu; apmokymo stovyklose tarp jo šalininkų ir priešų buvo kilę net ginkluotų susirėmimų, bet CIA visus jo priešus išjungė iš operacijos.

Kaip Havanos radijas teigia, Artime, vos tik paimtas belaisvėn, pasidaręs "plepia papūga" ir pradėjęs pasakoti, kaip invazinės grupės buvusios ruošiamos, vadovaujamos ir finansuojamos, kaip JAV karo laivyno naikintojai lydyje invazines jėgas iš Nikaragvos ir tt.

* CASTRO režimas paskelbė planą pasiųsti 1000 jaunuolių į Sovietiją žemės ūkio studijoms. Taip pat būsią atgabenta dar 300 sovietų technikų, kurie turės padėti įvykdyti vyriausybės pramoninę programą.

* JAV KONGRESAS galutinai priėmė prez. Kennedžio reikalaujamą atlyginimų minimumo pakėlimą iki 1.25 dolerio. Pakėlimai bus vykdomi palaipsniui ir 1963 metais bus palietę 3,62 mil. darbininkų.

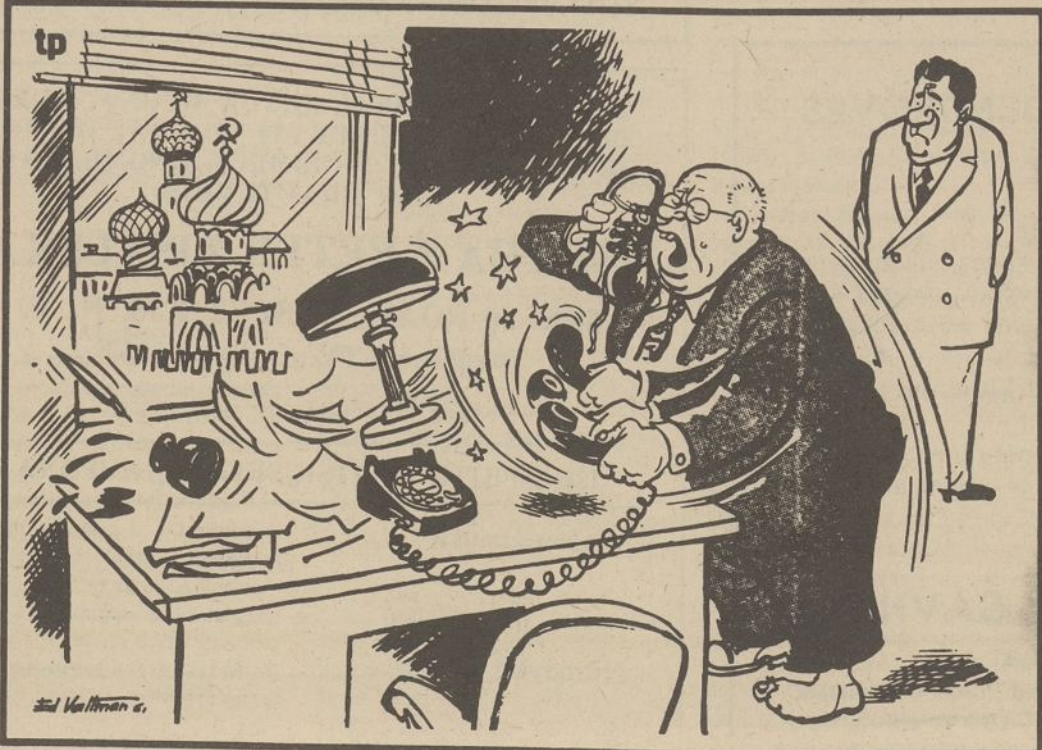

Londone mirė
Jonas Mažionis

Laikraščiu išeinant, gavome iš Londono žinią, kad balandžio 25 d. Londone mirė nuo širdies ligos Jonas Mažionis. Korp! Neo-Lithuania filisteris, ilgametis Valstybės Departament o p a r e i g ū n a s, p a s k u t i n i o j o m e t a t a r n a vęs JAV ambasadoje Londone. Velionis nuliūdime paliko žmoną Karin ir seserį.

J. Mažionio kūnas bus pervežtas į Švediją ir gegužės 20 d. palaidotas Stockholm katalikų kapinėse, papuošiant karstą tautine Lietuvos vėliava su užrašu "Iki pasimatymo". Laidojimą tvarko A. F. Beckman, 33 Götgatan, Stockholm, Sweden, kur adresuojami vainikai.

Norintieji pareikšti velionies žmonai užuojautą, laiškus prašomi adresuoti: Mrs. Karin Mazionis, c/o Inga Dahl, Storskärsgatan 6, Stockholm, Sweden.

Nikita Washingtonui: --Aš kartoju, sustabdykit tuoj savo agresinę politiką!

DE GAULLE: "Nedidelis gaisras, bet smarkiai visus išgąsdino"

ALŽIRE BIJOMA KRAŠTUTINUMŲ

Prancūzų žurnalistas Joubert sako, kad europiečiai apsiprasia su Ferhat Abbas, bet biją dėl ateities.

Kad nepriklausomos Alžiro vyriausybės - su sava vyriausybe ir savais įstatymais - įsisteigimas jau tėra tik laiko klausimas, netenka abejoti. Išskyrus atkakliuosius, jau daugumas ir europinės kilmės alžiriečių susigvyveno su mintimi, kad ateityje turės būti pavaldiniai vyriausybės, kurios priekyje stovės Ferhat Abbas.

Bet baimė jiems kelia ne Ferhat Abbas, o tai, kas daugelio nuomone turės neišvengiamai ateiti - būtent, Maskvos arba Kairo inspiruota vyriausybė, kuri nuosaikytų Ferhat Abbas gali gauti greitai nukreipti kelin, vedančią į diktatūrą.

Kad Alžiro tauta dar turėjo gimi, neginčija net Alžiro musulmonai, Ferhat Abbas, kuris nuo 1936 metų svajojo apie alžiriečių asimiliaciją su didžiąja prancūzų tauta, dar prieš pat Alžiro sukilimo pradžią 1954 metais teigė, kad jis nežina, jokių alžiriečių "nacijų".

Bet šiandien alžirietis "nacijų" savokos negalima nuneigti. Ši nacija susiformavo per pastaruosius septynerius revoliucijos metus, ją sulydė karas. Dabar jau yra alžiriečių tauta - ji netrukus bus tuo vardu pakrikštyta ir jos krikšto tėvas bus generolas De Gaulle, laiku suvokęs istorijos eigą.

PRIEŠINGUMŲ ĮVEIKIMAS

Kad Alžiras "nuliniais metais" neturi tapti antruoju Kongu, tai supranta visi atsakingieji šiaurinės Afrikos politikai ir valstybininkai. Tai aišku ir būsimajam Alžiro vyriausybės šefui Ferhat Abbas, ir Maroko karaliui Hasanui, ir Tuniso prezidentui Bourguibai, Abu pastarieji yra suinteresuoti, kad jų pasieniuose neatsirasitų amžinų neramumų židiniai.

Alžiras yra rėkiančių priešingumų kraštas. Jis yra neturtingas ir vis dėlto turi ūkinę struktūrą, kuriai nepriylgsta nė vienas kitas Afrikos arba Art. Rytų kraštas. Jis yra nepakankamai išvystytas, ir vis dėlto gamina kablį, sunkvežimius, plieną, o pastaruosiu metu ir natūraliąsias dujas bei naftą. Jo žemės ūkis yra viduramžiškas, bet jis turi labai modernią pramonę. Didžioji gyventojų dalis skursta primityviose lūšnėse, bet radio aparatas nėra retenybė. Jo gyvenimo lygis yra neišvaizduojamai žemas, ir vis dėlto esama ūkinio klestėjimo ne vien baltiesiems. Bone apylinkės vasaromis kenčia sausra, bet žiemą ten yra per daug vandens.

Algiers ir Orano departamentuose pusė milijono ūkininkų pagamina beveik trečdalį visos žemės ūkio produkcijos, tuo tarpu aukštutinės lygumose gyvena du milijonai vos teišspaudžia šeštadalį. Alžiro miestas auga per greit ir artėja prie 800,000 skaičiaus, kabilų kalnai yra beveik taip tirštai apgyventi, kaip Belgija, o plokštuma prie Sacharos yra beveik tuščia. Musulmonams religija draudžia gerti vyną, bet kraštas pagamina per 18 milijonų hektolitro gero vyno kasmet, iš kurių 13 milijonų eksportuojama - daugiausiai į Prancūziją, kuri

pati yra vyno kraštas.

Paminėtinos dar ir psichologinės priešingybės tarp gyventojų grupių: europiečiai, arabai, berberai, žydai. Baltieji pabrėžia savo dinamiškumą ir veržlumą, kaip priešingybę musulmonų tingumui ir konservatyvumui.

NEREIKIA LAUKTI PADĖKOS

Beje, kolonistai jau suvokė, kad tam tikri laimėjimai, kuriais jie taip didžiavosi, politiškai yra beverčiai. Dabar vykstančiame esminiame konflikte yra nesvarbu, kad mokyklas lankančių skaičius per gana trumpą laiką buvo padvigubintas, kad ligoninių skaičius auga, kad yra keliai ir gatvės ten, kur anksčiau smėlis tebuvo.

Nukoloninimo laikais netenka laukti padėkos ir pripažinimo iš nepasitikinčių gyventojų pusės, kurie yra labiau linkę tuos laimėjimus laikyti kolonializmo ženklais. Nes tam tikra socialinė pažanga nepašalina neišsivaizduojamą skurdą ir vienos pusės ir susitelkusį turą kitoje pusėje. Vienas prancūzų valdininkas pastebėjo: "Mes atlikome pasididžiutinių dalykų, bet pražiopsojome apžvelgti tikrąsias problemas, kitaip tariant, neatskyrėme esminių dalykų nuo mažiau esminių."

Dabar europiečiai sukluso, bet pirmiausia, kur tik su jais tenka kalbėtis - Orane, Alžire ar Sacharos naftos centre - jie tai ištaria su tam tikru apgailėstumu. Nėra nė vieno, kuris nenorėtų atsukti atgal istorijos ratą, jei tai būtų įmanoma. Šitas kaltės pajutimas kompensuojamas kartėliu prieš tėvynę:

"Prancūzija mus išdavė".

GARANTIJOS BE NAUDOS

Pirmasis, su kuriuo kalbėjau, buvo Orano provincijos tarybos vicepirmininkas, gydytojas iš profesijos, kuris tuojau pasisakė esąs "ultra" ir prancūziškojo Alžiro šalininkas. Jis pripažino, kad būsia galima apsiprasti su Ferhat Abbas vyriausybe. "Už tai turime dėkoti Prancūzijai".

Bet paskui pridūrė: "Ferhat Abbas yra priimtinas. Aš gerai jį pažįstu, mes universitete sėdėjome gretimuose suoluose. Bet aš duodu jam tik šešias savaites, o paskui valdžią perims ekstremistai, kaip Boussuf ir Krim Belkacem. Jūs netikėkite, kad bus galima išlaikyti nuosaiką kryptį ten, kur komunistai tik laukia progos. Sovietai ir Nasseris nori žūbūt išlikti žaidime. Ir dėlto visos garantijos, kurias bus galima išsisėrėti iš europiečių, nebus vertos to popieriaus, ant kurio jos bus surašytos".

Radikalėjimo baimė, naujo Nasserio baimė išskildavo visuose pokalbiuose. Ir kraštutiniškai "liberališkai" valdininkai iš Orano, politiniai minėto gydytojo priešai, minėdavo Nasserio - Naguibos istorijos pavyzdį. Tik jų išvados skirdavosi.

"Aš lieku tame krašte, kuriame esu gimęs, kuriame gyvenu mano tėvai - teateina, kas nori. Nesvarbu režimas - čia aš jaučiuosi namie, o ne Prancūzijoje. Kol manęs neįmes į Viduržemio jūrą, tol liksiu" - teigė vienas valdininkas.

Tai buvo pasakyta juokais, bet

PASLAPTINGAS PENKETUKAS (1)

Svastika sukelia įtarimą

Visame pasaulyje išgarsėjusioje Londono teismo salėje "Old Bailey" neseniai Anglijos vyr. teisėjas lordas Parker, apsilinkęs raudona toga ir užsidėjęs pilką peruką, paskelbė raudonojo šnipų penketuko bylos sprendimą:

* George Lonsdale -- 25 metų kalėjimo;

* knygyno savininkų pora, John Kroger ir jo žmona Joyce (iš tikrųjų Morris ir Lola Cohen) -- po 20 metų kalėjimo;

* Henry Frederick Houghton ir jo bendradarbė Ethel Gee -- po 15 metų kalėjimo.

Tai laikinė užbaigia vienos afėros, kurią su pagrindu galima vadinti didžiausia šio šimtmečio špionažo istorija. Byla didžiąja dalimi vyko už uždarytų durų, nes joje buvo paliestos svarbiausios ne tik anglų valstybės, bet ir NATO, visos Vakarų gynybos sistemos, paslaptys.

Nuteisti buvo trys vyrai ir dvi moterys. Bet visa eilė paslaptinių vaiduklių, raudonojo penketuko talkininkų, dar nėra iškelta viešumon. Lygiai, kaip ir įvairių valstybių kontražvalgybos talkininkų. Dalis jų byloje buvo žymimi slaptyvardžiais, inicialais, kurie taip pakeisti, kad jų už teismo durų neatpažintum.

Dalis nuteistųjų ilgą laiką taip pat buvo prisidengę svetimomis pavardėmis. Vieno jų, pagrindinio bylos personažo Gordon Arnoldo Lonsdale, mįslės nepajėgė išaiškinti ir teismas.

Šioje vietoje skaitytojams bandysime išryškinti to paslaptiną sovietų špionažo tinklo istorijos dalį, kiek ją pasisekė sumontuoti iš įvairių viešumon iškilusių nuotrupų.

Nėra galutinai išryškėję, nuo kurio galo britų policija ir žvalgyba pradėjo narplioti tą raudonąjį tinklą, bet susidomėjimą nusigėrusiu pasyriūnu Harry (Henry) Houghtonu iššaukė vienas komiškas incidentas. Šis buvęs britų karališkojo laivyno jūreivis, artėjant senatvei, "iškilęs" į smulkius britų povandeninių laivų bazės tarnautojus, vieną dieną, kaip ir paprastai, būdamas nusigėręs, paėmė popie-

rius lapą, nupiešė jame nacišką svastiką ir po ja parašė: "Tu nešvarus žyde!" Jis įkišo tą popieriaus lapą į admiralteto voką ir pasiuntė vienam savo bendradarbiui. Tas, nebūdamas nei nešvarus, nei žydas, perdavė voką Fredui Hosknu, bazės policininkui, pridurdamas, kad to nešvaraus juoko autoriui įtariąs tūlą Haughtoną.

Policininkas savo nuožūria pradėjo tyrimą ir netrukus konstatavo:

* Haughtonas, būdamas paprastas admiralteto tarnautojas, per savaitę tuždirbo tik 14 svarų sterlingų, tuo tarpu jo savaitinės išlaidos džiniui ir viskei siekė 15 svarų sterlingų;

* jis neseniai nusipirko naują automobilį;

* dažnai keliaudavo į Londoną, kur apsidavė "Three Elms" viešbutyje.

Haughtono kaimynams jo gyvenimo būdas buvo įtartinas, nors jie negalėjo paaiškinti kodėl, išskyrus tai, kad pajamos neatitiko išlaidas.

Policininkas Hoskins tuos duomenis perdavė slaptajai policijai.

Gordon Arnold Lonsdale, be abejo, žinojo, ką jis įkinkė savo tarnybon, pareikalaudamas Haughtoną parūpinti slaptuosius admiralteto dokumentus. Jis žinojo, kad Haughtonas po karo buvo britų pasiuntinybės tarnautojas Varšuvoje, iš kur pašalintas dėl girtavimo; jis žinojo, kad Portlande Haughtonas gana greit buvo perkeltas į nepavojingą skyrių, nes buvęs jūreivis nebuvo laikomas patikimu.

Bet Lonsdale taip pat žinojo, kad Haughtoną galima suvilioti alkoholiu, ir tas bus pasiruošęs už mažą atlyginimą parūpinti jam slaptuosius dokumentus. Galbūt jisai paskatino prasigėrusį pa-

gyrūną užmegsti ryšį su 46 metų amžiaus senmerge Ethel Gee, pažadant jai vedybas. Ji galėjo prieti prie slaptyjų dokumentų.

Kaip ten bebūtų, bet Haughtonas, vos tik suareštuotas, pasiūlė bendradarbiauti su žvalgybos organais, išduodant kitus ir net savo sužieduotinę Ethel Gee.

Taigi, Lonsdale žinojo, su kuo turis reikalą, bet nieko apie savo "darbdavį" nežinojo Haughtonas. Lonsdale vadinosi ta pavarde, bet iš tikrųjų jis nebuvo Lonsdale, ir net teismas nepajėgė tos paslapties išnarplioti. Šiandien tiek žinoma: žmogus, kuris vadinosi Lonsdale, buvo profesionalas rusų šnipas, kurio žmona prieš pat areštą jam rusiškai buvo parašiusi:

"Tu dirbi, tai tavo pareiga, ir tu mėgsti savo darbą... Tu negali prieš laiką grįžti namo..."

Slaptoji policija per tą laiką surado dalį tikrojo Lonsdale pėdsakų: Gordon Arnold Lonsdale gimė Kanadoje 1924 rugpjūčio 27. Jo tėvai buvo Jack Emanuel Lonsdale ir Olga Bousu. 1925 metais tėvai persikyrė. Tėvas pasiliko Ottavoje; vėliau jis girdėjo gandus, kad jo žmona su vaiku išvykusi į Suomiją, ir būtent į tą dalį Suomijos, kurią šiandien valdo rusai.

Vieną dieną motina su sūnumi grįžo į Kanadą, sūnus Cobalte lankė mokyklą, bet jau vadinosi Arnold Philhaja. Kodėl pavardė buvo pakeista, tėvas niekada ne-sužinojo. Bet šiandien žinoma, kad sūnaus gimimas buvo oficialiai užregistruotas tik 1931 metais, ir motina su sūnumi grįžo atgal į Suomiją.

Visos policijos pastangos nepajėgė nieko išaiškinti. Tėvas šiandien tebegyvena Kanadoje, bet į klausimus dėl tos visos istorijos tegali atsakyti tik pečių truktelėjimu.

(Bus daugiau)

dovanos ★ * taupytojams *

PADEJUS \$500.00 AR DAUGIAU KOVO IR
BALANDŽIO MEN. DUODAME

ŠIA DOVANA

KAS DU MEN.
DUODAMOS
VIS NAUJOS
DOVANOS.

5 1/4 %

mokame už
legalios
taupmenas!

DARBO VALANDOS:

plm. 9 iki 8 v. v.
antr. 9 iki 5 v. v.
treč. — uždaryta
ketv. 9 iki 5 v. v.
penkt. 9 iki 5 v. v.
šešt. 9 iki 1 v. p.p.

JOSEPH F. GRIBASKAS, vedėjas

ST. ANTHONY SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

1447 S. 49th COURT, CICERO 50, ILL./BI 2-1397, TO 3-8131

Quik Auto Service, Inc.

1304 East 9 Str. Tel. TO 1-1673

Vietinių ir užsieninių automobilių taisymas. Visų rūšių mechaninis ir "Auto Body" taisymas, gerai išbaigtas — garantuotas dažymas. P r a n o Gr i g o n i o priežiūra.

Jei jūsų mašiną reikia taisyti, ilgiau nelaukit ir susitaisykit dabar, kada dar galite gauti nuolaidą.

M O K A M E

4 1/4 %

metinį dividendą už
visas taupymo sąs-
kaitas.

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: VIrginia 7-7747 John J. Kazanaskas, Pres.

LIETUVIŠKI SORIAI, JUODA DUONA. AUKŠČIAUSIOS RŪŠIES RŪKYTI KUMPIAI. DESROS IR SKILANDŽIAI PIGIOMIS KAINOMIS GAUNAMI KRAUTUVĖJE

MARTHA & PETER LISAUSKAS

6409 56 ROAD, MASPETH 78, N. Y.

Telephone: TWaining 4-8087

Prekes siunčiame ir per pašta.

ISKIRPKITE IR ATSIŪSKITE ŠĮ KUPONĄ

Prašau atsiųsti

Nurodykit prekę

Nurodykit adresą:

Name

No. Street City State

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
Henderson 1-6344

Lithuanian Newspaper •
Issued in Cleveland every
Mon., Wed., and Fri. except
in case of Holidays • Pub-
lished by American Lithu-
anian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit)
• Editor-in-chief: Balys
Gaidžiūnas • Subscription
per year: \$10.00. Single copy 10
cents • Second Class Postage
Paid at Cleveland, Ohio.

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris
kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penkta-
dieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinė kolegija sudaro: P. Bastys, E. Čekienė,
R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Milijonas dolerių planuose ir tikrovėje

Lietuvių tautiniams ir kultūriniais darbams gyvin-
ti, norima sutelkti vieną milijoną dolerių. Iš daug kur
girdime, kad tai labai geras, bet drauge ir ne naujas su-
manymas. Esą, būta jau ir anksčiau panašių užsimojimų
ir tokių pat ginčų, kokie dabar vystosi. Ir taip pat būta
nusivylimo, koks ir šiuo atveju dar gali ateiti.

To gražaus plano beveik audringą vystymąsi stebė-
dami matome, kad jau atsiranda ir kandidatų stoti ant
paminklams skirtų pamatų. O darbų, kurie tų planų vyk-
dytojams tą garbę gali suteikti, kol kas dar beveik nema-
tyti. Pro tų ginčų ir pasiūlymų miglę galima įžiūrėti
tik tokius, šio darbo sėkmingumui nė kiek nereikalingus,
argumentus: ar pirmasis tą mintį iškėliau ir mano planas
geriausias...

Milijonas dolerių — ne mažas užsimojimas. Sakyčiau,
net ir labai didelis. Tik tiems jis atrodo ne taip didelis,
kurie mano, kad tas milijonas bus sudėtas tūkstantinė-
mis. Bet kiek šiame fonde bus tūkstantinių, pagyvenę pa-
tys būsim liudytojai. Reikės dolerių ir centų, kad milijoną
turėtume ne planuose, bet realybėje.

Esu skaitęs vieno iš iniciatorių — Dr. Razmos opti-
mistines užuominas, kiek daug jau tūkstantinių savininkų
jas laiko rankose ir tuoj atskubės atiduoti. Taip pat jau
skaitėme ir pranešimus, kiek jų į fondą atnešė. Ir visi jau
jaučiame, kad tų tūkstantinių nešėjų žingsniai labai re-
tėja. Taigi šiuo atveju gal pagirtinas tik entuziazmas, bet
nė kiek dar nėra reikalo girti, kad tūkstantinėms sudaž-
ninti yra daug būtinų darbų atlikti.

Taip jau gyvenime buvo, kad ir man yra tekę prie
vieno ar kito fondo suorganizavimo pirštus prikišti. Taigi
šios tokios praktikos susidarė, kad ir Vilties Draugijos
kapitalą telkiant ofsetinei spaustuvei sukurti ir draugijos
namams nupirkti. Reikėjo nepaprastų pastangų, kad iš to
plano burbulas neišeitų. O ir dabar dar tebėra dokumen-
tuose tokių, kurie šimtus žadėję ir kitus graudinę, patys
tebėra nesumokėję ir visą tolimesnį darbą labai apsunk-
kinę.

Bus ir šio fondo telkime tokių, kurie skaudžiai apvils.
Ir jų bus kelis kartus daugiau, nes ir užsimuota suma juk
daug kartų didesnė. Bet tai neturėtų nuo pradėto gero
darbo atbaidyti. Tik visi norėtų, kurie gerai įžiūri, kad
turint pinigų, dar daug ką būtų galima pataisyti ir į ge-
resnius kelius įstatyti, kad užsimotas milijonas dolerių
taptų realybė. O kad ji realybė taptų, gal pirma reikia ne
apie paminklus ir vien tūkstantines galvoti, bet gerai pa-
ruošti visą darbo planą net iki centų rinkimo ir jį kietai
vykdyti.

B. G.

SĖKMINGI IEŠKOJIMAI

Dainava, švesdama 15 metų
choro sukaktį, balandžio 9 d.
Chicagoje surengė lietuvių dainų
koncertą, kuris praėjo su atbun-
dančia dvasia ir naujumu. Jei
per paskutiniuosius metus, ne-
slėpsime pasakyti, Dainava buvo
bepradedanti blankti, tai šiame
koncerte girdėjome netik sutvir-
ėjusį, balsų jėgos lygumo chorą,
bet matėme naujų formų ir es-
tetinės išraiškos ieškojimą me-
niškai drąsiai, stipriai, įspūdin-
gai pasakyti.

Pirmoji dalis — J. Siniaus
kantata, "Troškimas Laisvės",
parašyta jaunatvėje su didele
meile ir drąsia užsimojimais,
bet muzikinė kalba labai ribota,
bet vienuosius neišvystyta: liau-
des motyvų schematizmas, ne-
sujungtas loginis, patetinis ir
muzikinis akcentas. Tačiau,
antra vertus, veikalas turi gra-
žių vietų, lyrinio ir dramatinio
išraiškumą, kai kur akompa-
nimente prasieržia gyva, daug
kalbanti melodija.

Nepaisant kai kurių trūkumų
muzikinio turtingumo atžvilgiu,
Siniaus kantata buvo verta pa-
statyti, ir už tai esame dėkingi
Stepui Sodeikai. Ją atliko miš-
rus choras, solistai — Dana
Stankaitytė, Algirdas Brazis,
akompanuotojai — Vl. Jakubė-
nas (fortepionas) ir Al. Šimkus
(vargonai). Dirigento Sodeikos
interpretacija — originali, vien-
tisa be refleksijos ir susidve-
jinimo. Kiekviena daina skamba
be jokios kosmetikos nuoširdžiai,
paprastai, natūraliai su liaudies
charakterių atspindžiu. Jei ant-
rasis dirigentas Šimkus kaupia
daugiau pastangų į techninį iš-

baigimą, Sodeika — į skambė-
jimo, muzikalumo aiškumą. To-
kią mes girdėjome Siniaus kanta-
tą ir jo kitas dainas.

Šviesus merginų ir senio muzi-
kinis paveikslas buvo iš St. Šim-
kaus operos "Pagirėnai". Čia
problema išspręsta gana origi-
naliai. Dailininko Petravičiaus
dekoracijos: melodija, detalė,
vaizdas. Efektینگame Gasiūno
apšvietime — simetriškai sugru-
puotos moterų choras, puikus J.
Vaznelio dainavimas kėlė šviesų,
estetinį naujumą. Ne operos sce-
na su vaidybine rizika, bet tap-
ybinis, muzikinis paveikslas,
iš kurio sklinda idališkas, supo-
etintas atspalvis. Visos meno
formos pinasi tarpusavyje, vie-
na veikia kitą. Viena smulkmena,
vienas grubus paveikslas brūkš-
nys, tai — senis su fraku, kuris,
kaip "originali naujovė", neranda
niekur vietos tarp turinio ir for-
mos, stiliaus ir tiesos.

Algis Šimkus dirigavo su di-
desniu kaip anksčiau patyrimu,
iškeldamas pakankamai elemen-
tarinius muzikos simbolius verž-
liai su aistra, bet mažai palies-
damas jautriausias dainų ląs-
teles. Norėtas, kad dirigento
rankos daugiau skirtingai kalbė-
tų: dešinioji ranka — kūnas, kai-
rioji — siela. Ne išvirsinė ener-
gija, platus ir ilgi mostai, bet
vidinė — teikia dainai meninę
gyvybę.

Ši pastaba nėra priekaištas,
bet nuoširdus paskatinimas di-
rigentui siekti dainos skambė-
jime absoliutaus aiškumo, juo
labiau, kad Šimkus pasirodė kon-
certe teoretiškai — muzikaliai
stipriai apvaldęs chorą ir nau-

VLADAS J. DILIS naujasis diplomuotas inžinierius

Vladas J. Dilis, Liet. Ben-
druomenės New Jersey
Apygardos pirmininkas, yra

siekęs savo tikslo iki galo.
Nei amžius, nei gausūs pro-
fesiniai darbai, nei visuo-

patarnavimo, įgijo gerą
vardą ir pasidarė populiari-
plačioje apylinkėje.

Tuo pačiu metu su per-
traukomis lankė Newark
College of Engineering Ruf-
gers University, siekdamas
įsigyti inžinieriaus teises,
kurios jo darbe, buvo rei-
kalingos. Ir šios ilgų metų
atkaklaus darbo pastangos
davė gražų vaisių. 1961 m.
kovo 17 d. Vl. Dilis išlaikė
New Jersey valstybės nu-
statytus egzaminus ir gavo
profesinio inžinieriaus dip-
lomą.

Reikia stebėtis, kaip Vl.
Dilis, užimtas tiesioginiu
darbu ir mokslu, suranda
laiko aktyviai reikštis viso-
se svarbesnėse lietuvių or-
ganizacijose. Jis sėkmingai
pirmininkauja ALB New
Jersey apygardai nuo jos
įsisteigimo dienos, ilgai pi-
mininkavo N. J. Lietuvių
Tarybai (dabar eina jos se-
kretoriaus pareigas), jau 12
metų pirmininkauja vietos
BALFO skyriui, yra vado-
vavęs kaip pirmininkas
ALT S-gos Newarko skyriui
(dabar eina išdininco pa-
reigas ir t.t. Šiuo metu Vl.
Dilis kandidatuoja į ALB-
nės Tarybos rinkimus.

Vl. Dilis labai ramaus,
taikingo, lietuviško būdo ir
pareigos žmogus. Visas jo
ir jo žmonos Izabelės gyve-
nimas skirtas lietuviškai
veiklai ir šviesesnei Lietu-
vos ateičiai. Jie niekad nė-
ra ieškoję iš savo darbo as-
meninės naudos ar atlygini-
mo, bet, priešingai, didelę
dalį savo sutaupytų išteklių
yra paaugoję lietuvių gyvy-
vinei veiklai palaikyti ir

Dipl. inž. VLADAS J. DILIS

vertas paminėti ne tik kaip
puiką visuo menininko,
bet drauge ir kaip atkak-
laus profesionalo pavyzdys.
Šiandien jis, sistemingo
darbo ir ilgų metų pastan-
gų dėka, tikrai pelnytai ga-
li džiaugtis New Jersey
valstybės profesinio inžinie-
riaus diplomu. Iš tikrųjų ne
jis vienas tuo laimėjimu
džiaugiasi. Džiaugiasi ir vi-
sa lietuviškoji visuomenė,
kuriai jis yra pašventęs vi-
sas savo jėgas, sugebėjimus
ir brangų laiką. Reta rasti
kitą tokį žmogų, kuris visą
amžių taip ryžtingai būtų

meninę lietuviška veikla ne-
išmušę jo iš pasirinkto ke-
lio. Ir pagaliau tą tikslą —
profesinio inžinieriaus dip-
lomą — pasiekė, sulaukęs
65 metų amžiaus!

Naujasis inžinierius yra
gimęs 1895 m. balandžio 3
d. Kapinių kaime, Nauja-
miesčio valsč., Panevėžio
apskr. To meto Lietuvos gy-
venimo sąlygose neturėda-
mas progos savo asmenybei
pasireikšti, 1914 m. atvyko
į Ameriką. Dar tebeplau-
kiant per Atlantą kilo pi-
rmasis pasaulinis karas. Šis
įvykis sukėlė daug naujų
minčių, susijusių su Lietu-
vos likimu.

Kaip ir visi ano meto
emigrantai, Vl. Dilis, atvy-
kęs į šią laisvės šalį, išgy-
veno sunkias dienas. Padė-
tį ypačiai sunkino, kaip jis
pats sako, kalbos nemokėji-
mas ir išsilavinimo stoka.
Šioms kliūtims pašalinti ji-
sai, skubiai pramokęs kal-
bos, įstojo į New Yorko
Electro Technikos Mokyk-
lą. Po dvejų metų, t. y. 1918
m., baigęs šią mokyklą,
tvirtai atsistojo ant savo
kojų ir susikūrė patenkinama
gyvenimo sąlygas.

Tik ką atgauta Lietuvos
laisvė žavėjo kiekvieną lie-
tuvį emigrantą, vyliojo
grįžti ir su visais pasi-
džiaugti. Neišlaikė nė Vl.
Dilis. Jis 1922 m. grįžo į
savo mylimą Panevėžį ir
įsijungė į darbą. Čia jis sėk-
mingai dirbo Miesto Elek-
tros Stoties Eksploatacijos
Komisijoje ir (1922-1924)
dėstė anglų kalbą Valstybi-
nėje gimnazijoje, kuriai va-
dovavo inž. K. Šakenis, vė-
liau buvęs švietimo minis-
tras.

Vl. Dilis ir čia veltui ne-
gaišo laiko: mokėsi ir 1927
m. išlaikė keturių gimnazi-
jos klasių egzaminus, gau-
damas atitinkamą pažymė-
jimą.

1927 m. Vl. Dilis vėl grį-
žo į Amerikos kontinentą.
Šį kartą apsisusto Vinipego
mieste, Kanadoje. Čia jis
suorganizavo lietuvių kul-
tūros būrelį ir jam pirmi-
ninkavo iki 1932 m. Tais
metais atvyko į JAV. Įsi-
kūrė Newarke, N. J., kur
pradėjo verstis namų šildy-
mo įrengimų darbu, atida-
ręs nuosavą firmą. Jo fir-
ma, dėl sąžiningo ir greito

KAIP GRAŽIAI SKAMBA!

Skaitau "Naujienose", pirmam
puslapyje, tokią žinią: ALTO
Vykdomojo Komiteto žygiai.

Ir parink, tu man, tokią svar-
bią žygių antraštę. O kai skaitai
ką jie Washington atliko, tai
tematai priėmimą pas skyriaus
vedėjo padėjėjo pavaduotoją, pa-
sisvečiomą pas latvius ir
estus, vaišės Lietuvos pasiunti-
nybėje.

Žinoma, jei jau nesugebama
nieko geresnio sugalvoti, galima
tai vadinti ir žygiais. Tik kažin
ar tokie žygiai nesijuokia iš tų
žygių vykdytojų?...

Z. Pečiulis,
Ind.

TEGUL NERAUDA...

Chicagos "Vilnis" -- Maskvos
garsiaakalbis lietuvių kalba, ko-
liodamosi pranešė, kad vėl buvo
išdužyti jos raštinės langai.

Toj pačioj "Vilny" labai nese-
niai, su dideliu džiaugsmu buvo
skelbiamos žinios, kaip komunis-
tiniuose kraštuose Castro "tal-
kininkai" daužo JAV ambasadų
langus.

Tada "Vilnyje", kada daužė JAV
ambasadų langus -- džiaugsmas
liejosi. Dabar, kada jos pačios
langai išbirėjo -- pasipylė keiks-
mai ir ašaros.

Aš šiuo atveju tenoriu tik pri-
minti, kad lazda turi du galus.
Ir kas švaistosi vienu galu, tai
tegul nerauda gavęs antruoju,
St. Balkus,
Mich.

plėsti. Štai dėl ko vietos lie-
tuviškoji visuomenė džiaug-
siasi Vl. Dilio laimėjimu ir
linki jam sėkmės. B. V.

Dailininkai Juozas Pivoriūnas ir Mindaugas Nasvytis apžiūri
parodoj išstatytus kolegos Vytauto Igno paveikslius.

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYNS MODERNIOS KOPLYČIOS

Balys Chomskis

VAIZDAI IŠ VYTAUTO IGNO PARODOS ATIDARYMO

Dail. Vytauto Igno paroda Clevelande turėjo didelį pasisekimą. Vos parodą atidarius, buvo parduoti penki paveiksiai. Nuotraukoje Monika Blažytė, viena pirmųjų pirkėjų, prie įsigyto paveikslo "Kaltos, kuriose paklydo saulė".

Į parodą atsilankė svečių ir iš Pittsburgho. Dirvos red. B. Gaidžiūnas kalbasi su p. Veitienėmis.

J. Rastenis ir Vl. Petukauskas neapsisprendžia, kurį paveikslą pirkti.

DAR TRYS VALANDOS NAKTIES (78)

Vakariečiai dalino bananus

Kuzinas paprašė arbatos. Ilona norėjo jį pagirdyti iš emaliuoto puodo.

--Dar turiu rankas, -- pasakė jis.

Puodo emalyje buvo įdeginti paveiksiai. Mergaitė buvo iškėlusį raudoną vėliavėlę. Berniukas stovėjo iki kelių vandenyje ir leido pavėjui mažą, raudonais vimpilais papuoštą, burlaivuką.

--Kur yra Geza? -- paklausė Kuzinas atsigėręs.

--Aš jį nugabenau namo; jis gyvena netoli nuo čia.

--Jis yra nuostabus vaikas; ir Tamas buvo nuostabus vaikas; revoliucijos vaikai yra nuostabūs vaikai.

--Aš jau maniau, -- pasakė Ilona, kad ir Geza turės mirti.

--Jis turėjo tik kulipkos nubrėžimą, bet, jeigu jį būtų perrišinėjusi sesuo, galų gale jis vis dėlto būtų miręs. Išivaizduok, Ilona: šoka prieš tanką ir beveik miršta iš gėdos nuo merginos akių.

--Berniukai turi būti toki.

--Tokių berniukų tu turi turėti.

--Kelis?

--Daug; gal ir mes sulauksime vieno.

--Ar tu manai?

--Gali juk atsitikti, ir todėl galvoju aš, kad tu turi išvykti į Vakarus.

--Be tavęs aš niekur neisiu.

Kuzinas žiūrėjo į duris. Ilonos žvilgsnis nukrypo ten. Galles tingoji sesuo lydėjo du vyrus ir vieną moterį. Jie dėvėjo vakariečių drabužius ir su savimi tempė didelius, dangiškai mėlynus lėktuvų keleivių krepšius su baltomis raidėmis: PAA. Jiedalino sausainius, apelsinus ir bananus. Vienas sužeistasis atsėdėjo.

--Bimelbim, bimelbim, bimelbimbimbim, banaanaai prieštančius; bimelbim, bimelbim bimelbimbimbim, apelsiinaai prieš patrankas, vienkartinę, specialią pasiūla šiandien, pačią pasakutinią dieną! Bimelbim, bimelbimbimbimbim.

Sesuo gėdijosi prieš "vakariečius". Bet tie nesijaudindami toliau dalino apelsinus, bananus ir sausainius. Jų veidai buvo pavargę, jie šypsojosi liūdnai ir nejaukiai ir sakė "please" ir "s'il vous plait" ir nesuprato vengriškai.

--Kada atsiysite savo kariuomenę?

Du apelsinai, du bananai, sausainiai.

--S'il vous plait.

--Prašau, nemeskite po kojom, --kalbėjo gailėstingoji sesuo.

--Nuneskite ginklų!

Du apelsinai, du bananai, sausainiai.

--Please.

--Nemeskite po kojom, prašau nemesti.

--Įteikite rusams ultimatumą.

Du apelsinai, du bananai, sausainiai.

--S'il vous plait

--Nemeskite po kojom, prašau nemesti.

--Nutraukite diplomatinis santykius su žudikais.

Du apelsinai, du bananai, sausainiai.

--Please.

--Nemeskite po kojom, prašau nemesti.

--Išmeskite nusikaltėlius iš UNO!

Du apelsinai, du bananai, sausainiai.

--S'il vous plait.

--Nemeskite po kojom, prašau nemesti.

Kuzinas numerė apelsinus, bananus ir sausainius po vakariečių kojom, rusiškai nusikeikdamas.

--Jis turi tam teisę, -- pasakė Ilona, -- niekas neturi tokios teisės, kaip jis.

Vakariečių akys buvopavargusios, jie skausmingai šypsojosi ir nesuprato vengriškai.

--Orosz -- ruskiy, -- paaiškino gailėstingoji sesuo.

--O, un prisonnier russe!

--Ah, a russian soldier!

--Ne, -- pasakė Ilona, parodydama raudoną - baltą - žalią raištį ant vatinio po Kuzino galva.

--Ah, a russian soldier has fought for freedom!

--O, un soldat russe!

--Non, -- pasakė Ilona, --un

homme russe, seulement un homme.

"Vakariečiai" nuėjo tolyn. Un homme russe, seulement un homme! Jų akys buvo labai pavargusios, jie šypsojosi labai liūdnai, labai nejaukiai, labai skausmingai. Un homme russe, seulement un homme; rusas, žmogus, tik žmogus.

Ilona pakėlė du apelsinus, du bananus ir sausainius.

--Mes visi turime teisę mesti po kojomis jų labdarybę, bet niekas neturi tokios didelės teisės, kaip tu.

--Aš nenorėjau jų ižesti, -- pasakė Kuzinas, -- aš neteisinau su jais pasielgiau, bet ne tai turėjau omenyje.

--Jie žino, ką galvojai, Vasia, jie žino, ką tu galvojai, jie žino tai labai gerai.

--Bet vis dėlto, Ilona, tu turi vykti į Vakarus.

--Su tavimi, taip.

--Jei tu pasiliksi, tavo vietą išgabus; gal jau rytoj, o gal dar ne rytoj ir poryt, bet kada nors, tada, kai ateis tavo eilė.

Ilona pritūpė šalia jo ir nusuko veidą šalin.

--Kai atsidursi ten, -- kalbėjo jis toliau, viskas bus gerai.

--Nebus gera be tavęs.

Kuzinas pajuto, kad jam pradėjo skaudėti dešinę koją. Tik truputį. Kelyje prasidėjo, lyg tyčia kelyje, kurio jis jau nebeturėjo; suaižytas kelis, kurį kibire išnešė iš sanitarinio automobilio. Jam jau nebesvarbu, kur išnešė, bet būtinai tame kelyje prasidėjo skausmas, kuris stiprėjo ir darėsi toks neapake-

liamas, kad reikės surikti: "nupiaukite koją!" Bet tuo tarpu skausmą dar buvo galima pakelti.

--Klausyk, Ilona, mes turime pasikalbėti protingai.

--Ne, -- pasakė ji, apkabindama jį.

--Tai kalbėjime neprotingai: aš matau tavo Vienoje, Miunchene arba Paryžiuje einančią gatvę, ir visi vyrai sustoja, atsisukdami į tave.

--Aš nenoriu, kad į mane žiūrėtų kiti vyrai.

--Bet jie žiūrės į tave; ir tai kels mano išdidumą.

--Taigi, tu vyksi kartu.

--Tai neįmanoma.

--Viskas yra įmanoma, jei norima; aš tave paslėpsiu, ligi sugis operacijos žaizda.

--Tu turi pati pasislėpti.

--Tai pasislėpkime kartu. Nuo ryto iki vakaro, dieną ir naktį būsime kartu.

Arlekinai pradėjo drebėti. Tankų kolona užė pagrindinę gatvę šunų ruja, lojanti į namų sienas, iš tolo keldama sau respektą. Ilona pašoko. Tik prieš durų jai dingtelėjo, kad ji buvo be ginklo. Lėtai grįžo atgal.

--Tu gudrėji, -- pasakė Kuzinas, -- netrukus tu apie viską galvosi protingai.

--Aš automatinį šautuvą palaidojau ne iš gudrumo.

--Bet tai protinga iš tavo pusės.

--Jokių šovinių, tuščias, Vasia; nekalbėk apie gudrumą, nekalbėk apie protingumą, prašau tavęs.

(Bus daugiau)

MINTYS MOTINŲ PAGERBTUVIŲ IŠVAKARĖSE (2)

Motinoje auklėtojoje susijungia visos keturios savybės, iš kurių paskutinioji pirmąsias įprasmina, padaro vertingomis. Jai gimdymas nėra vien tik fizinės gyvybės tęsimas, bet su aiškiai apšviesta religine, tautine idėja, kuri, kaip Maironis sako "nemiršta, kaip žmonės".

Vaikų išlaikymas persunktas vertingųjų savybių ugdymu. Jeigu lietuvė motina anais laikais vis kartodavo vaikui "būk geras", tai tą gerumą pati parodydavo gyvenimu. Mokė slapta skaityti, kartu vesdavosi į šventovę, pati dirbdama, dėjo į vaiko rankas darbą. Kiek pajėgė sudarydavo tinkamą aplinką ir są-

lygas, kas pamokoma žodžiu, kad būtų išgyvenama. Šie dėsnių buvo, yra ir pasilikę pagrindiniais dėsniais, tik įvairiais laikotarpiais kitomis priemonėmis interpretuojami.

Vaiko mokslinimas motinos auklėtojos bus palenkta pirmiausia savo krašto, o šį kartą ir savo bendruomenės, labai, tautinės kultūros ir kitų dvasinių vertybių puoselėjimui. Ji žino, kad kultūrinis skurdas bus dalis jos pačios kaltės. (Pasakykite, kuris kraštas ar žmonės pirmiausia rūpinasi kitais kraštais, o paskiau savuoju?).

Tai žinojo ir mūsų didžioji pedagogė, jaunuomenės auklėto-

ja, pirmosios lietuviškos mokyklos mokytoja Marija Pečkauskaitė, parašiusi knygą Motina Auklėtoja. Ji ir savo mokslą tam panaudojo, išversdama į lietuvių kalbą Fersterio JAUNUOMENES AUKLĖJIMAS.

Pats auklėjimas nėra mokslas, bet gyvenimas, vykdymas, pedagogika, lietuviškai tariant, vaiko vedimas į gyvenimą, idealų vykdymas. Nors bolševikai ir savinasi Ulių Janonį, bet tas nekludytų pripažinti, kad jo pasakymas "Geresnio paminklo didvyriams nebus, kaip vykdymas, jų idealo" turi visuotinės vertės.

Todėl auklėjimas yra svarbiausioji, atsakingiausioji, reikalaujanti daugiausia pasiaukojimo motinos pareiga. Žinoti, kad gera ar negera yra gerybė, bet didžiausią gerybę galėti, pajęgti pagal tą žinojimą viską rikiuoti. Senovės romėnai sakydavo, jog žiną kas negera, bet gi negerai darą. Ir kas iš to išėjo? Ir motina tik už išauklėtą vaiką nusipelno tikrosios pagarbos, kaip sako ir V. Kudirka: "Tik motinai ačiū už gerumą vaiko." (Nesupraskime, kad čia paneigiamas mokslas).

Jeigu dabartinė motina ateina ir vaikus atsiveda, neretai angliškai kalbančius, į anos motinos pagerbtuves, kuri idealus, kiek išnešė jos visokie ištekčiai, vykdė gyvenime, tai žino, ar bent turėtų žinoti, kuriuos idealus vykdyti, svarbiausia, ją įpareigoja mūsų dabartis. O jeigu nežino, galima trumpai priminti, kad tautinių ir už juos tęsti kovą likdalo. O tautiniai idealai, suprastai kaip reikiant, yra didelė vertybė ir visų kitų gerųjų savybių auklėjimui. Jeigu ji religinga, taip pat žino, kad po kryžiumi stovėjo motina su savo giminaičiu, laukdama prisikėlimo. Ji žino, kad tas prisikėlimas atėjo per tautą, nes Kristus apsiėmė ne iš kokios nežinios, ar jūros putų, kaip senovėje kai kurie graikų --romėnų dievai, bet iš aiškiai apibrėžtos išrinktos tautos.

Ji turėtų žinoti, kuri tauta jos yra išrinkta ir su savo vaikais nuolat ateidinėti pastovėti po savo gyvos tautos kryžiumi. Ji taip pat žino, kad gimtoji kalba vadinama motinos kalba: kuria kalba kalba motina, ta -- ir vaikas.

Motinos auklėtojos pagerbtuvių mėnės! argi neateina dabartinei motinai mintis, kad gerbiame ką nors tik už pačių savo pastangomis įsigytus nuopelnus vykdymus ar įvykdytus idealus.

Ar reikės ateinančiom kartom savo buvusiom dabartinėm motinoms pagerbtuves ruošti? Jeigu abejojame, paaiškės pasižiūrėjus iš kokių maldaknygių vaikai dabar meldžiasi, į kurią kalbą pamaldas motina juos vedasi ar suinčia, kiek jų knygynėliuose, ir jos pačios yra lietuviškų knygų, kiek ji iš pašto dėžutės užsiima lietuviškų laikraščių, kurios kalbos žodžius pirmiausia moko vaikus ištart, kiek jos namuose yra, apskritai, lietuviškumo ir gyvos lietuviškos nuotaikos, kaip įrengti vaikų kambariai, kiek ji pinigų atskiria grynai lietuviškiems reikalams? Ar lanko vaikai lietuviškas pamokas ir kodėl daro pažangą, ar leidžia lietuviškas auklėjamas organizacijas, stovyklas ir t.t.? (Šis yra didžiausias solidarumo mokestis!) Ar ji neišleidžia visokiems kanalais į savo namus nuodus nešančių upelių?

Jeigu motina padarys viską, tikrai už vaikus, nepasiduodančius net auklėjimui, (apie kurį Lamartinas sako, kad auklėjimas padaro iš barbaro žmogų), nebus atsakinga. Judas Kristaus auklėjimui irgi nepasidavė: kartu vaikščiojo, klausė, matė nepriekaištingą gyvenimą, tiesumą, kilnumą, globojo bendruomenės išdą ir matyt, šunį galvojo, kol pagaliau pardavė.

Praverstų nors trumpai pabrėžti, kad motina auklėtoja gali būti, būna ir ne gimdytoja, maitintoja. Tokia yra buvusi minėta Marija Pečkauskaitė, čia yra Marijos Nekalto prasidejimo Putnamo lietuviškos seselės ir t.t. Bet tai jau atskira ir plati tema.

Taigi nusipelnusių motinų pagerbtuvės tenevirsta kasdieninio pobūdžio pramogomis, ar kokia formale duokle, o kalnais, į kurių viršūnę įkope pamatyti, kas ir kuriais keliais yra išvedę tautą iš "graždankos" žabangų, sustiprintume tautinio auklėjimo priemones ir už savo krašto laisvę kovos tvirtovės, šią progą motinos namus.

Š. Gotceitas, D. Benokraitytė, K. Gaidžiūnas ir R. Jasukynaitė parodoje apžiūrinėja paveikslius.

Dirvos nuotraukos

BAUDŽIAVOS GALO ŠIMTMETJ MININT (1)

J. JAKŠTAS

BAUDŽIAVOS PRADMENYS

Mums, senesnio amžiaus žmonėms, gimusiems ir augusiems kaimų ir dvarų aplinkoj, bus įstrigę atmintyse tėvų pasakojimai apie anuos baudžiavinius ar ponystės laikus, kuriuose protėviai gyveno. Šie, kaip ir kiti pasakojimai, legendomis apipinti, iš kurių tik kritiška istoriko mintis tegali gyventą tikrovę atspėti.

Girdėjom apie baudžiauninkų lukavimą gegužėmis, tenkinant ponų saualia, jų žudynes, apie baudžiauninkų mainus į šunis, jų plakimą rykštėmis ir į kalades dėjimą, baudžiauninkų verdamų puodų tikrinimą ir kita. Šie ir panašūs pasakojimai pagaua ne vieno klausytojo dėmesį ir jį kreipia į tuos laikus, kada visa tai vyko. Mūsų žmonių smalsumą anieks laikams atspėjo laikraštis, ir istorijos mėgėjas P. Ruseckas. Jis Nepriklausomybės metais sudarė ir išleido knygą apie baudžiavą. Tai įdomus rinkinys daugiausia jau antros kartos baudžiauninkų palikuonių prisiminimų apie baudžiavos laikus.

Šiais metais, kada sukanka šimtmetis nuo šios ypatingos visuomeninės ir ūkinės buities pa-

naikinimo, ypač pravartu jį prisiminti. Savaimingai prasmingas baudžiavos panaikinimo prisiminimas mums, gyvenantiems JAV, kur čia šiais metais minimas šimtmetis nuo pilietinio karo pradžios. O, žinoma, jei vergijos panaikinimo klausimas ir buvo vienintelė jo priežastis, tai bent pirmąjį kitų tarpe. Jojo išdavo vergija išnyko.

Šių dienų šaltojo karo aplinkybėse, kad dvi pasaulinės galybės lenktyniauja dėl visuotinės hegemonijos, jų bendri keliai, atsitiktinai sutapę prieš šimtą metų, yra savaimingai įdomi istorinė iliuzija. Rusijos imperija ir JAV buvo paskutiniai krikščioniškos Europos civilizacijos kraštai, išsitynę viduramžinių ar dar ankstyvesnių laikų palikimą -- žemvaldinę baudžiavą ir plantaziinę vergiją.

Kai kur skaitytojas galėtų gal pamanyti, kad čia sugretinti du dalykai -- baudžiava ir vergija -- būvę skirtingi ir vienas su kitu nieko bendro neturėję. Iš tikrųjų jų taip nėra: jie abu kilę iš tos pačios šaknies seniausiais pristoriniais laikais.

Kiek istorinės žinios siekia, žmonijos bendruomenės buvo di-

ferencijuotos su įvairaus laipsnio priklausomybe žmogaus žmogui. Pirmąsios žmonių bendruomenės lygybės, apie kurią kalbėjo 18 ir 19 a. pradžios sociologai, ypač amerikietis Lewis Morgan (m 1881), yra doktrinieriško pobūdžio ir neatitinka istorinės tikrovės. Nors, tiesa, ši Morgano pažiūra smarkiai įsigyvenusi istorijos moksloose ir visai pasisavinta K. Markso ir socialistinės istoriografijos. Ji ir šandien gyva sovietiškoj istorinėj literatūroj.

Pagal Morgano teoriją, pav., vokiečių istorikai XIX a. pradžioj kalbėjo apie pirmąsias germanų ūkio bendruomenių vad. markų, narių lygybės ir net komunistinį žemės valdymą. Ši pažiūra šmėkšojo ir mūsų Daukančių ir kitiems Vilniaus universiteto romantikams, kalbėjusiems apie senovės lietuvių lygybės. Šios teorijos poveikį dainavo ir vysk. A. Baranaukas apie senovės Lietuvą, kai "niekur nebuvo vergijos".

Iš priklausomybės žmogaus žmogui sekė prievarta ir išnaudojimas vienas kito, kur vienas narys versdavo kitą jam dirbti. Tat išnaudojimas pirmiausia buvo svetimo darbo savinimasis, tiksliau pasakius, svetimų darbo vaisių. Mat, darbas, nors ir yra vienintelis gėrybių šaltinis, sujungtas su didesne ar mažesne žmogaus fizine ir dvasine įtampa bei kančia ir žmogus iš prigimties daugiau linkęs jo vengti.

Žmogaus prigimty glūdi jausmas, kad darbas jam yra nepageidaujama pareiga. Tat klydo mūsų garbingasis poetas -- kad ir teologas -- A. Jakštas, kai dainavo: "Darbas Dievo palikimas, tingis velniška pagunda". Pagal šventraštį poetas būtų turėjęs dainuoti, kad darbas Dievo praeikimas. Juk Dievas praeikdamas nusidėjusį Adamą jam tarė, kad jis veido prakaitu turės valgyti duoną.

Iš žmogaus prigimties sekusio polinkio nedirbti ir atsirado vergijos pradai, kai stipresnis dvasia rado priemonių pasikinkyti silpnesnį. Čia lemiama reikšmė vaidino ir prigimtinė žmonių nelygybė. Šioj vietoj tinka paminėti kažkieno paleistą posakį, kad "vien gimsta baltoti, kiti batuoti ir pentinuoti, kad galėtų ant jų joti". Žinoma, tie, kurie gebėjo pavergti bendruomenės narius, jau galėjo visą bendruomenės gyvenimą taip sau sutvarkyti, kad vergija tapo sankcijonuota.

Išgyvenusi vergija klestėjo ir seniausiose rytų civilizacijose, iš kurių kilo mūsų vakarietiškas pasaulis. Didžiosios rytinės monarchijos, k. a. Egipto, Asirijos, Babilonijos, Medų, Persų, buvo vergija pagrįstos. Jų išlikę dideli kultūros paminklai yra daugiausia vergiško darbo vaisiai. Tūkstančiai suvartų vergų per ilgus metus pastatė ir nuostabias Egipto piramides -- tuos seniausius architektūrinius paminklus. Nėra prasimanytas dalykas ir žydų vergavimas Egipte bei jų iš ten išvedimas. Tai patvirtina -- kad ir neišskiai -- atrastieji Egipto istorijos šaltiniai.

Visi pripažintą vergiją randame Graikijoj jau Homero metu. Istoriniais laikais ji laikyta visai įprasta gyvenimo apraška. Didieji graikų rašytojai ir filosofai, kaip Euripidas, Platonas, Aristotelis, neabejojo jos būtinumu. Plačiai praktikuota prekyba vergais, kur net naujagimiu pirkinas ir pardavimas buvo įprastas dalykas.

Romos imperija visą savo ūkį ir visuomeninę buitį grindė vergija. Su josios plitimu stiprėjo vergija, nes karo belaisviai be paliovos didino vergų kadrus. Juos didino dar prekyba, kur vergai daugiausia iš rytinių kraštų buvo vežami į Romą ir viešai pardavinėjami. Vergais dar tapdavo neišsimokėję skolinnikai ir nusikaltėliai.

Vergai Romos imperijoj nešė visokeriopas tarnybas, tiek viešas, tiek privates. Didžiausia vergų dalis priklausė privatiems asmenims. Jie atlikinėjo visokeriopos ūkio darbus ir buvo laikomi jų "kaimietiška šeima" (familia rustica). Kiti vergai ėjo didikų rūmų visokeriopas tarnybas -- nuo žemiau-

Dail. Vytauto Igno tapybos ir grafikos paroda Čiurlionio namuose, kuri buvo atidaryta praeitą sekmadienį, sutraukė daug lankytojų. Paroda oficialiai uždaryma šį sekmadienį, gegužės 7 d., 4 val. po pietų. Šeštadienį bus atidaryta nuo 2 val. 30 iki 10 val. vak. Nuotraukoje dalis lankytojų, dalyvavę parodos atidaryme, klausosi dail. Vyt. Raulinaitis kalbos.

Dirvos nuotrauka

Dail. Vytautas Ignas su žmona Birute maloniai pasitiko atvykusius į parodos atidarymą svečius.

Dail. Vyt. Raulinaitis, parodos atidaryme kalbėjęs apie dail. Vytauto Igno kūrybą, prie užkandžių diskutuoja su dail. Antanu Vaikšnoru.

Dirvos nuotraukos

sių patarnautojų iki raštininkų, sekretorių, knygyninkų, perrašinėtojų, mokytojų ir net filosofų. Tai jau vadinama miestieška šeima (familia urbana). Prie jų priklausė ir vergai, skirti tarnauti didikų pramogoms: juokdariai, cirkų artistai, gladiatoriai. Gladiatoriums laikė taip pat specialūs biznieriiai, juos treniravę ir nuomoję žaidynių rengėjams.

Nuo imperijos pradžios, nuo Augusto laikų, kada išplito stambus ūkis -- latifundijos, galima jau kalbėti apie vergų ekonomiją, kaip yra įprasta socialistinėj istoriografijoj. Bet nuo Augusto laikų randame imperijoj ir kitus priklausomus, būtent kolonus. Kolonai buvo žemdirbiai, sėdėję latifundijos savininko pavestame sklype ir jam atsilygindami darbu, pyliavomis ir mokesčiais. Iki IV a. kolonai buvo laisvi ir tik ūkiškai priklausė latifundijų savininkams, kol jų sklypuose sėdėjo. Bet niekas nevaržė jų judėjimo laisvės. Tik nuo Konstantino d. laikų, kada įvairios profesijos pasistengta priirti prie pareigų, kolonai ir liko priplakti prie žemės. Jie pasidarė viduramžių feodalinėj santvarkoj baudžiauninkų pirmtakais.

Šiandien, atrodo, niekas neabejoja, kad visą Europos gyvenimą pagrindė antikinis pasaulis, pirmoj eilėj Romos imperija. Jos nelaisvoji ūkio ir visuomenės sąranga tęsė savo buitį nuo pat pradžių Europos viduramžiuose. Iš antikinio romėniško pasaulio išriedėjusi ūkiška sąranga buvo žymiai paveikta dviejų veiksmų: germanų ir krikščionybės. Jei germanai, patys būdami nelaisva

bendruomenė, ne ką galėjo paveikti romėnišką buitį, tai krikščionybė su savo naujoviška morale, nepalikto be įtakos vergiškai santvarkai. Krikščionybė, kilusi iš pažemintos imperijos tautos, pradžioj buvo žemųjų sluoksnių religija ir plito paniekintųjų ir nuskriaustųjų tarpe. Ji nepripažino luominių barjerų žmonių tarpe. Ji tarė visus žmones lygius esant ir vieno Dievo vaikais. Šiuo atveju yra pamokan-tieji Povilo žodžiai laiške galatiečiams (4, 28): "Čia nėra nei žydo nei graiko, nei priklausomo nei laisvo... nes visi yra vieną Kristuje".

Bet krikščionybė nebuvo revoliucinis sąjūdis ir ji, smelkdamasi į visuomeninį gyvenimą, prie jo taikstėsi. Visuomenės pasiskirstymas į dvi grupes, laisvųjų ir nelaisvųjų, buvo tiek įsigyvenęs, kad ir krikščionybė jį atrodė neišvengiamas. Kai kurių romėnų, kaip stoiko Senekos ir Povilo mokslo apie visų lygią žmonišką vertę, buvo daugiau deklaratyvinio pobūdžio ir nesikėsinta rimtai gyvendyti. Ypač vergų išskyrimas iš žmoniškos bendruomenės buvo labai įsigyvenęs. Jie laikyti savininko daiktu, latifundijų savininkų trečiaja darbo įrankių rūšimi.

Nieką pažiūra į vergą aiškiai atsispindi tame pačiame Povilo laiške galatiečiams (4sk.) kur kalbama apie Abraomo du sūnus, kurių vienas pagimdytas kūniškai vergės, o kitas pagal pažadą laisvosios. Vergės sūnus Agaras yra alegorija Sinajaus kalno, per kurį atvesti vaikai į vergiją ir pačios Jeruzalės, kuri dabar esanti vergijoj. "O mes, broliai, esame vaikai, gimę pa-

gal pažadą, kaip kad Izaokas buvo... Tad, broliai, mes nesame vergės vaikai, bet laisvosios moters". Šis Povilo laiškas yra aiškus liudininkas apie dvilypę anų laikų visuomenę. Povilas jame pavaizduoja, kad krikščionis ir žydas, nešančius romėnų jungą, skiria vienus nuo kitų tokia pat praraja, kokia skiria laisvuosius nuo vergų.

Bet tam pačiam Povilui ir pirmiesiems krikščionims vis dėlto gyva buvo idėja, kad visi žmonės Dievo sutverti lygūs ir vergija yra gyvenimo padaras. Štai šv. Ausustino De civitate Dei veikalas skaitome įspūdingą posakį: "Pirmoji vergijos priežastis yra nuodėmė" (Prima ergo servitutis causa peccatum est).

Ši žmonių lygybės mintis, su-tvirtinta dar natūralinės romėnų teisės, krikščionyse visais laikais išliko. Ji, be abejo, nesve-tima buvo ir mūsų baudžiauninkų dainiui A. Strazdeliui, kai jis nuoširdžiai dainavo:

Kaip tik sviatas prasidėjo,
Dievas lygumą padėjo.
Žmonės kai Dievą užmiršo
Ir velnią sau nupiršo,
Liepė šenavot balvonus
Ir tuočės uždėjo ponus.

(Kitame numeryje: BAUDŽIAVA VAKARŲ FEODALIZME)

LIETUVYBĖS ISLAIKYMO STRAIPSNIAI NUMATOMI PREMIJUOTI TREČIAJE LIETUVIŲ GYDYTOJŲ SUVAŽIAVIME NEW YORKE

1959 m. rugsėjo 6 d. ant-rame liet. gydytojų suva-žiavime Clevelande buvo nutarta skirti 3 premijas už straipsnius lietuviškos iš-laikymo temomis, atspaus-dintus Amerikos bei Kana-dos laikraščiuose ir žurna-luose. Pirmajai premijai buvo skirta \$250.00, antrajai -- \$150.00 ir trečiajai -- \$100.

Panašių straipsnių auto-riai privalo neveliau kaip birželio 10 d., pranešti A. L. Gydytojų Sąjungos sek-retoriui Dr. V. Taurui (2652 W. 59th St., Chicago 29, Illinois), savo straips-nių pavadinimus, kada ir kokiame laikraštyje bei žur-nale tai buvo atspausdinta.

Str a i p s n i a m s į v e r t i n t i yra sudaryta komisija iš: B. Babrausko -- Rašytojų Sąjungos atstovo, A. Gint-nerio -- žurnalistų Sąjun-gos atstovo, S. Daunio, J. Vaičiūno ir J. Veidelio -- Lietuvių Bendruomenės at-stovų ir Dr. A. Montvido bei Dr. V. Tauro -- Amer. Liet. Gydytojų Sąjungos narių.

KAS DIRVOS NESKAITO -- DAUG NUSTOJA!

Paraginkit savo pa-žįstamus užsiprenu-meruoti DIRVĄ.

VISAD TURĖK PO RANKA GERĄ DOVANĄ

Skundžiamasi, kad lietuviškos knygos skaitytojų skaičius labai sumažėjęs. O mes galvojame, kad lietuviška knyga dar gali skaitytojų surasti. Ypač gera knyga, ko-kia yra R. Spalio Alma Mater.

Išsigyk ją savo bibliotekai. Išsigyk ir vieną dovanoms. Kai ateis kokia proga sveikinti artimuosius, tada nereikės rūpintis, o dovana bus jūsų namuose, įrišta gražiais, kietais viršeliais.

Išsigydami Almą Mater paremsi lietuvių rašytoją, lie-tuviškos knygos leidyklą ir svarbiausia, įrodysi, kad gera lietuviška knyga skaitytojų dar turi.

Užsisakant naudokis pridėdama atkarpą.

DIRVA
6907 Superior Ave.,
Cleveland 3, Ohio.

Siunčiu \$5.00 ir prašau man išsiųsti R. Spalio naują knygą "Alma Mater".

Užsakytojas:

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

Praeitą šeštadienį, balandžio 29 d., Clevelando lietuvių sporto klubo Žaibo moterų tinklinio komanda trečius metus iš eilės laimėjo A. A. U. Lake Erie varžybose pirmąją vietą. Varžybose dalyvavo 7 moterų komandos. Nuotraukoje Žaibo tinklininkės su laimėta taure ir individualiai gautom dovanom. Klupo (iš kairės) A. Barzdukaitė ir J. Koklienė, stovi: A. Liutkutė, N. Gelažytė, komandos vadovas R. Babickas, R. Besperaitytė, I. Besperaitytė ir S. Gedgaudienė.

Dirvos nuotrauka

SPORTINIAI ĮSPŪDŽIAI IŠ TORONTO

J. ŠOLIŪNAS

Keletui minučių atgal į Torontą. Ten, kur visokius rašiusius žiniomis, gausiai buvo su-
grūžę mūsų sportininkai balandžio 15 - 16 d. Ten, kur garsūs visuomenės veikėjai garsiai sportininkus gyrė dėl jų noro išlikti lietuviais. Ten, kur vakarais tarptautinių šokių sūkuriose mezgėsi sportininkų pažintys. Oi, ten visko buvo.

Tiesa, jau šio laikraščio skiltyse matėme foto nuotraukas apie įvykusias žaidynes. Paviekslai nemeluojame, tačiau jie nepajėgia visko pasakyti, todėl tebūnie leista bent trupinėliu įspūdžių pasidalinti su skaitytojais.

Nekalbėsim apie žaidynes vien tik kaip sportinį įvykį, patiekiant tik sausas pasėkmes. Praleiskime pastabas ir apie veikėjų kalbas, nes tų kalbų turinys tokio pat amžiaus, kaip ir kiekvienas kalbėtojas. Pamiškinime ir nagrinėjimą apie žaidynes, kaip skatinimo lietuviais išlikti priemone, nes tai mūsų sociologų sritis.

Pasidalinkime tik nuotropomis

kurių neišpustė sniego audra užpuolusi mus visus, grįžtant iš Toronto.

NAUJA ŠLUOTA?

Geras ženklas. Šios žaidynės parodė, kad mūsų sportuojanti bendruomenė žymiai atjaunėjo. Žinoma, su tuo atjaunėjimu mūsų tarpan įlindo nuolatiniai gumos kramtymas ir įspilietinio kita kalba. Tačiau nors ir su pastarosiomis raugėmis vis dėlto tenka džiaugtis mūsų sportininkų atjaunėjimu, nes tai laiduoja tolimą išlikimą.

Nedaug vyresniųjų veidų buvo matyti Toronte, bet malonu buvo, kad šią naktelę per naktelę miego nemiegoję kovon stojo stalo teniso veteranai iš New Yorko: Meilus, vienas iš daugelio Andriulių, Adomavičius, iš Hamiltono Brazlauskas, Navickas iš Clevelando J. Nasvytis. O ir krepšininkų tarpe "nors įspūdžiais, kovos dvasia pagyventi" maišėsi nepavargstas nie-

kados Daukša.

Kas dar maloniau? Nagi, kad jaunimą suvėžę vyresnieji. Kas gali užmiršti taip dažnai niekieno nevertinamą, tylų, kantrų chigagškį Degutį? O kas gali užmiršti clevelandiečius -- J. Nasvytį, A. Bielskų arba rochesterietį Mačiulį? Tai vis vargo pelės, kurie nepastebimai stumia krypuojantį sportinės veiklos vėžimą. Visa tai gerai, ir dar geriau, kad visos komandos (išskyrus gal stalo teniso) yra jaunos.

Paminėkime tik stambesnius vienetus. Prieš keletą metų Waterburio Gintare nedaug turėjome sveikatos. O šįmet jis pakartojo, apgynė vyrų krepšinio meistro vardą. Ten, išimtinai sutiksime koleginių amžiaus žaidėjų -- benegeriausias mūsų tarpe krepšininkas Cross (Kryžanauskas), Davinis, Jasinskis, Švelnys, ir kt.

Toronto Aušra -- taip pat jauna. Malonu kad ji suvėžė naują puikų krepšininką L. Serafiną. Jam geri talkininkai aikštėje vėl jauni -- Gudas, Jankauskas.

Ir kitos komandos buvo nauja šluota: Baltijos Jūra, Neris, Žaibas. Senstelėjusi Lituanica, tačiau galbūt todėl ji ir nepajėgė naujoms šluotoms atsispirti.

Džiugino moterų tinklinio prieauglis. Čia jaunimu tikrai gali didžiulius Clevelando Žaibas, Chicago Neris. Pažangą daro Toronto vienetai.

SENAS VYNAS

Jis geras, jei galima gerti, bet kai laikomas nerūpestingai -- prarūgsta ir tenka išlieti. Tad ką darysime su mūsų prarūgusiu vynu -- vyrų tinklinio ir stalo teniso komandomis? Čia viskas senatve kvepia.

Sakiau, kad buvo gražu, jog atskubėjo "seno vyno" komanda kovoti dėl stalo teniso meistrystės. Newyorkiečiai tikrai daug metų matė vyrai. Jūtrijulė: Meilus, Adomavičius, Andriulis, nėra abejonės, buvo seniausias žaidynių vienetas. Ir kiti jaunu krauju negalėjo džiugauti -- Hamiltono Kovas, Clevelando Žaibas (stalo tenise ir tinklinyje). Pagaliau ir Chicago Neris tinklinyje nebuvo taip pat jauna.

Neturiu nieko prieš metus. Tik man graudu, kad minėtųjų šakų sportininkai nesirūpina prieaugliu. Jiems, jei nori toliau išlikti, yra 12-ta valanda išmušusi. Jei dar metelius kitus tupės vietoje -- viskas nurašytina į nuostolius.

Jei jaunimu gali pasirūpinti krepšininkai, moteriškas tinklinis, tai jaunas amžius turėtų rūpėti ir visiems kitiems.

SEPTINTAM ROJUI...

Yra daina apie septinto rojus gerumą. Neneigsime tos septinto rojus gerovės, nes tai buvo tik dainoje. Tačiau kai Toronte žaidynių rungtynės buvo išmėtytos po maždaug panašių skaičių sales, tai jau negerai. Dėl to išsimėtymo ne rojus, bet tikras "mizara" pasidarė...

Telktina rungtynės į vieną vietą, arba bent suglaustina. Dievaži, ir prie geriausių norų, negalima buvo suskubti visur, ypač kad dar ir tos Toronto gatvės kai amerikėnės depresijos laikų.

Ar rengėjai atliko savo uždavinį? Sportinių salų suieškojimu -- ne. Linksmybių vakarais ir kitomis progomis pasiekimu -- taip. Bet antrasis savo būtinumu per lengvas (šakalinis) negali nusverti pirmojo būtinumo.

Gera, kad sportininkai gražiai ir linksmai praleido vakarą jaukioje parapijos salėje, tačiau negerai, kad jie toje salėje prieš tai turėjo žaisti krepšinį. Galbūt parapijos salė tinka parapijinio lygio krepšinio rungtynėms, tačiau ji buvo netinkama nei Neris, nei Baltijos Jūrai, nei Gintaro, nei pagaliau šeiminių -- Aušros lygio rungtynėms.

Arba vėl dėl stalo teniso. Užteks. Negalima toliau leisti, kad žaidėjai rizikuotų savo veido grožiu (vienas žaidėjas dėl slidžių grindų krisdamas susižalojo veidą). Stalo teniso patalpas galėtų tiktai žaidėjams, kurie į panašias žaidynes atvyksta pasimaistymo, bet ne jėgų išbandymo tikslams. O vis dėlto čia padaryta didžiausia atžanga. Visai šaltai kai kurie iš rengėjų naudojo vėl tą patį prieš daugelį metų girdėtą argumentą, kad "visiems dalyviams sąlygos vienodos".

Jeigu tai tiesa, tai kodėl, vyrai, nepabandyti tokį dalyką: numkite krepšinio lankus, suleiskite į aikštę Waterburio Gintarą ir statykime Clevelando jaunūčius, ir jums garantuoju, kad rungtynės baigsis lygiomis. Štai prie kokių negudrių argumentų galime prieiti.

SPORTINĖS KOVOS

Numetu šalin visas bėdas, kurias sukėlė užaiškintiniai rūpesčiai, tenka viskiek pasidžiaugti kai kuriomis žaidynių rungtynėmis.

Kaip ir dera, rungtynių karaliumi buvo vyrų krepšinio baigminės rungtynės, kur meistris Gintaras sėkmingai apgynė meistrystę, baigėme nugalėdamas šeiminių Aušrą 83:78. Darbas nebuvo jau toks lengvas, nes aušrai gana sustiprėjo. Jų didžiausias ginklas iš Amerikos un-to importuotas L. Serafinas. O bet ir judrieji -- Jankauskas su Gudu buvo puikūs Serafinui pagalbininkai. Gintaro komandos duona ir druska buvo darbuotojas Cross, kuris ne tik tvarkė visą komandą, bet buvo ir Serafino išsifolavimo didžiausia priežastis.

Nei Chicago Neris (be Valaičio), nei chigagškė Baltijos Jūra (be dviejų pagrindinių graikų kilmės žaidėjų), nepadarė jokios gėdos mūsų krepšiniui. Jie taip pat buvo baigmininkų lygio vienetai. Gaila, kad Clevelando Žaibas ir New Yorkas nesugraibė savo pagrindinių žaidėjų. Dėlto abu skaudžiai ir nukentėjo.

PAGALIAU IR KOMANDA

Po netrumpo pertraukos vėl galėjome pasidžiaugti komandiniais, bet ne pavienių žaidėjų, žaidimu. Tai Chicago jaunųjų Aro pasirodymas. Pastarasis vienetas, dėka energingojo vadovo P. Žumbakio vadovavimo, pasirodė tikrai puikiai ir visais atžvilgiais yra vertas savo iškovojo meistro vardo.

Aras baigminėse rungtynėse davė gerą pamoką nepilname sąsate žaidusiam Clevelando Žaibui. Aro įmestieji taškai (103) liudija ne tik priešininkų silpną pasirodymą, bet taip pat ir laimėtojo stiprumą.

Aro stiprybė? Komandinis susižaidimas, aukštasis Augius centre, greitieji ginikai -- Burneikis su Galinaičiu ir rūpestingas P. Žumbakio komandos tvarkymas.

Moterų krepšinis, nors tiek galima pasidžiaugti, jaunėja. Tinklinio fronte, be ilgų ginčų, nieko naujo, nieko gero.

Kitados neįveikiamai stiprus Clevelando Žaibas (vyrų klasė-

SUGRĮŽTUVĖS I CHICAGĄ

Chicago neolithuanai balandžio 29 d. Pakšto svetainėje suruošė jaunavedžiams korp. nariams Donatui ir Vidai Siliūnams pagerbimą. Nuotraukoje: jaunojo tėvas Aleksas Siliūnas, Stasys Mankus, Vida Didžiulytė-Siliūnienė, Mečys Valiukėnas ir Donatas Siliūnas.

Vyt. Račkausko nuotrauka

Pavasariui brėkstant Neo Lithuania korporacijos filisteris inž. Donatas Siliūnas, paskutinis iš filisterio Alekso Siliūno vaikų, nesuvaržytas moterystės ryšiais, išsiruošė į kalnuotą

Kolumbijos šalį, į Bogotos miestą sau mergelės susirasti. Ten jis greitai užkariavo filisterio Didžiulio skaisčiosios ir labai jau gražios dukters korporantės Vidos širdį. Meilė pražydo

Prie garbės stalo: gen. P. Plechavičius, Dr. J. Bartkus, Siliūnienė ir jaunieji Donatas ir Vida Siliūnai.

Vyt. Račkausko nuotrauka

je) buvo pasimetęs, žaidė "be galvos" ir užtat turėjo nusileisti gerai sukovojusiems (stiprybė -- Blandis) Chicago neriečiams. Pas moteris -- dar vis Clevelandas.

Neiškenčiu šiūn nepapasakojęs mano sportiniame gyvenime matyto juokingiausio (juokingesnis ir už prieš keletą metų matytas moterų krepšinio rungtynės Toronte) dalyko.

Baigminių moterų tinklinio rungtynių metu tarp Chicago Neris ir Clevelando Žaibo, prisiekio savo barzda, kad mačiau vieną nerietę, kuri... buvo susidėjusi plaukus ir juos susukusi visokiais pagaliukais, o ant viršaus dar skarelę parišusi. Vajergutėliau! Tiesiog neįtikėtina, kad baigminėse rungtynėse dalyvaujančiai žaidėjai rūpėtų ne rungtynės, bet... po to ateinantieji šokiai...

JUOKINGA IR GRAUDU

Stalo teniso grumtynėse nedaug kas naujo. Kai visi dūmai išsiklaidė, vėlai šeštadienio vakare paaiškėjo, kad visose klasėse nugalėtojai beveik tie patys kaip ir pernai: pas vyrus -- Pr. Gvildys (baigėme jam pasipriešinti 3:0 turėjo teisę Meilus), moterų nugalėtoja -- S. Kasperavičiūtė, o kita baigmininkė jaunoji Sabaliauskaitė, vyrų ir moterų komandinėse varžybose -- Toronto Vytis. Išvada: jei kas klausytų kas kur, ką laimėjo stalo tenise, galima visados spėti, jog tai buvo Toronto Vytis, arba viens iš jo gausaus būrio stalo tenisininkų. Prašauti pro šalį, suklysti bus sunku. Taip jau šiuo metu mūsų stalo teniso pasaulį dominuoja Toronto Vytis, Malonu.

IKI...

Kai sekmadienio vėly popietį, prieš pat vyrų krepšinio baigmines rungtynes, žaidynes oficialiai atidarė (taip atidarė nesijuokite, nes jos turbūt, dar ir dabar neuždarytos) Fasko pirm. A. Vakselis, galimi buvo spėti, kad jau žaidynių pabaiga nebetoli. Net garbingiems ponams turbūt buvo nustatytas laikas kalbėjimui, nes visos kalbos greit baigėsi, pamatėme porą baigminių rungtynių, atsiveikiname pažįstamus. Be netokių pažįstamus (tuos su kuriais lažinomės, kad Gintaras laimės prieš Aušrą) ir patraukėme "namo".

Dabar laukiame kitų žaidynių!

auko žiedais ant jaunųjų pirštų. Nedelsdamas Donatas grįžta su brangiąja Vida į tą laisvųjų lietuvių Meką -- Chicagą.

Čia jų kolegos neolithuanai jaukioje Balio Pakšto svetainėje, balandžio 29 d. suruošia kolegiškas sugrįžtuves, į kurias be kitu jaunuosius pagerbti atsilanko ir mūsų garbės filisteriai gen. Plechavičius ir dr. Juozas Bartkus. Neolithuanai įteikia jauniems atminimui albumą, įdeginiais korporacijos ženklais odos viršelį.

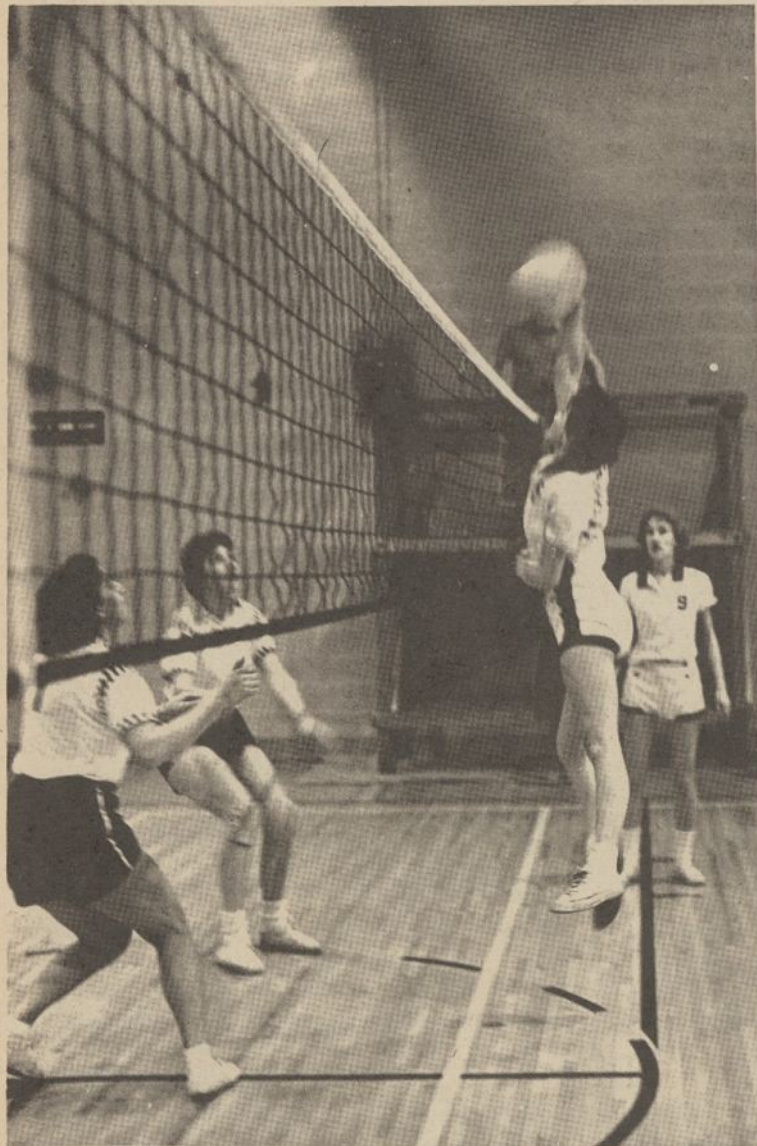
Pirmasis sugrįžusių jaunuosius žodžiu sveikina energingas ir nepamainomas filisteris Jonas Našliūnas. Po jo sveikinius beria aktorius Julius Balutis, inž. Jurekūnas, muzikas Chomskis ir prekybininkas Karvelis.

Filisteris Petras Vėbra, negalėdamas pats asmeniškai dalyvauti sugrįžtuvėse, sveikina jaunuosius telegrama. O mieloji filija Adomaitienė nepašykšti ir poros dainelių, solo sudainuotų, jaunųjų džiaugsmui. Švelnūs garsai orkestro, vadovaujamo mūsų pramoginės muzikos tremtyje organizuotojo Balio Pakšto, lydėjo sugrįžtųjų puotą per ištisą naktį. Į parytį, orkestrui nutilus, tų jaukių vaišių dalyviai nenoromis skirstėsi, su geriausiais linkėjimais jaunųjų ateičiai.

Vyt. Al. Račkauskas

TUKSTANČIAI IŠUDYTŲ ANGOLOJE

Nesuskaitomas negrų skaičius ir apie 1000 baltųjų buvo nužudyta per pastarąsias šešias teroro savaites Angoloje. -- skelbia P. Afrikos Unijos laikraštis. Jo korespondentas abejoja, ar portugalų karinėms jėgoms pasiseks numalšinti teroristus, ginkluotus čekų gamybos automatiniais ginklais; portugalai Angoloje šiuo metu turi apie 15,000 kariuomenės ir policijos, bet turi prašyti dar daugiau pagalbos iš Portugalijos.

Momentas iš tinklinio varžybų Clevelande, balandžio 29 d. tarp latvių ir lietuvių komandų. Nuotraukoje: dešinėje Žaibo tinklininkės.

Dirvos nuotrauka

Aukštesniųjų Lituanistinių Kursų Clevelande dalyviai. Sėdi iš kairės: J. Kavaliūnaitė, I. Stasaitė, K. Stankaitytė, J. Gailiūsyte. Stovi: V. Augulytė, Pautienytė, A. Šenbergas, šv. Jurgio parapijos klebonas Bartis, kuris kursams leidžia naudotis mokyklos patalpomis, S. Lazdinis, J. Šenbergas ir mokytojas Žilionis.

V. Plidžinsko nuotrauka

YRA TOKIŲ, KURIEMS REIKIA NAUJOS AUŠROS, KAD PRIMINTŲ, JOG JIE LIETUVIAI

Artėjant mokslo metų pabaigai buvo įdomu patirti vedėjo Vac. Kavaliūno nuomonę apie aukštesniuosius lituanistinius kursus, jų lankytojus ir bendrai lietuvių studentus Amerikoje. Tuo tikslu buvo kreiptasi su keletą klausimų.

JŪRA GAILIUSYTĖ

— Kaip ir kodėl atsirado aukštesnieji lituanistiniai kursai Clevelande?

— Dirbdami lituanistinėje mokykloje matėme, kad

kai kurie mokiniai, baigdami mokyklą, nenustoją domėtis nei lietuvių kalba, nei lietuvių literatūra, ir kad todėl reikėtų įsteigti jiems aukštesniuosius lituanistinius kursus. Apie tai dažnai pakalbėdavome su mok. J. Žilioniu, kuris pagaliau, būdamas LB pirmosios apylinkės švietimo vadovu, ir ėmėsi iniciatyvos juos organizuoti. Be to, steigėjams rūpėjo paruošti ir vis labiau pradedančių trūkti lituanistinių mokyklų mokytojų.

— Ar Jūs manote, kad šių kursų programa yra pakankama? Galbūt, reikėtų ją praplėsti, ypač turint galvoje mokytojų paruošimo reikalą?

— Tobulėjimas ir mokslas ribų neturi. Programą reikėtų plėsti ir gilinti. Tačiau šiuos kursus baigusieji bus nepalyginamai geriau pasiruošę dirbti lituanistinėse mokyklose už tuos, kurie net nebandė jų lankyti. Čia, be kitų dalykų, kursų lankytojai susipažįsta ir su lietuvių kalbos dėstymo metodikos pagrindais.

— Ar didelis studentų skaičius yra susidomėjęs šiais kursais?

— Mažas. Labai mažas.

— Kurios priežastys sulaukia lietuvių studentus nuo šių kursų lankymo ir apskritai domėjimosi lietuviškais reikalais?

— Kad ir kaip gražiai ir labai tvirtais argumentais kas besiramstyti, pagrindinė priežastis — dvasinė menkybė: stoka idealizmo ir meilės savam kraštui ir gimtajam žodžiui. Žinoma, studentai labai apkrauti universitetiniais darbais, tačiau tie, kurie šiuos kursus lanko, nėra nei kiek laisvesni už jų nelankančius.

— Koks, Jūsų nuomone, yra studentų bendras išsilavinimas lituanistiniuose dalykuose?

— Labai nevienodas. Tie, kurie yra baigę lituanistinę mokyklą, lanko aukštesniuosius lituanistinius kursus ar, apskritai imant, domisi lituanistiniais dalykais, turi studento vardo vertą supratimą apie lietuvių kalbos grožį, lietuvių literatūrą, istoriją ir t.t. Yra, deja jau ir tokių, kurių lietuvių kalba yra sudarkyta. Apie bet koki lituanistinį jų išsilavinimą netenka nei kalbėti.

— Ką Jūs bendrai galite pasakyti apie lietuvių studentus JAV?

— Čia taip pat negali būti vieno bendro atsakymo. Yra labai gražių reiškinių — pvz. LITUANUS leidimas — sumanus kovos baras su negirdėto masto genocidiniu Lietuvos pavergėju. Deja, jau yra ir tokių, kurie laukia, kad iš kapų prisiųskytų Dr. Jonas Basanavičius ir, vėl pradėjęs leisti "Aušrą", primintų, kad jie yra lietuviai.

— Kokį Jūs matot skirtumą tarp nepriklausomos Lietuvos studentų ir šio krašto lietuvių studentų?

— Skirtumas didelis. Jis pareina nuo skirtingų kultūrinių, socialinių, politinių ir ekonominių sąlygų, o taip pat net ir nuo JAV ir Lietuvos aukštojo mokslo skirtingų sistemų. Klausimas labai platus ir jį atsakyti konkrečiau čia neįmanoma.

— Ar studentai, baigę šiuos kursus, gauso kokius nors pažymėjimus?

— Taip. Studentai, baigę pirmąją kursų laidą, pažymėjimus gauso birželio mėnesį.

— Kurios, Jūsų manymu, galimybės lietuvių išlikti tremtyje ir ką reikėtų daryti, kad išsilaikytų?

— Didelis optimizmas nėra realus. Amerikinės mokyklos amerikinizacinė mąšina labai galinga. Šeima, lietuviška parapija, lituanistinė mokykla, jaunimo organizacijos, spauda ir visos lietuviškos institucijos jungiant LB turi kietai ir planingai dirbti, kad mūsų vaikai ir jaunimas neužmirštų gimtosios kalbos. Kalba čia yra pagrindinis dalykas. Užmiršus gimtąją kalbą, automatiškai išsprendžiamos ir visos kitos mūsų problemos: lietuviškų parapijų, spaudos, knygų, teatro trupių, chorų — visa ko, kas mums yra brangu ir kas duoda mūsų gyvenimui aukštesnę prasmę, — baigę pasikalbėjimą Vac. Kavaliūnas.

"PROTINGA VISUOMET SUSPĖSI BŪTI, NEPROTINGA TIK JAUNYSTĖJE"

Iš aktorių D. Mikaitės ir V. Žebertavičiaus dialogo "Raudonojo vyno" komedijoje, statomoj gegužės 13 d. 7:30 val. vak. lietuvių salėje Clevelande. Vaidina Detroito dramos mėgėjų sambūris, vadovaujamas rež. Z. Arlauskaitės-Mikšienės, Rengėjas — Ateities klubas.

CLEVELANDE ir apylinkėse

GERI NAMAI

Didelis 3 šeimų namas, 4 miegamieji, geras sklypas, 3 garažai. Prie pat šv. Jurgio bažnyčios ir mokyklos. Geram stovyje, geros pajamos.

*
Trijų miegamųjų vienos šeimos namas, prie Naujos parapijos.

EAST SHORE REALTY
Jozas Mikonis — Realtor
780 E. 185 IV 1-6900
MU 1-2154

Šešių kamb. vienos šeimos namas

Plytų ir šingelių. Du garažai. Poilsio kambarys. East 185 St., netoli Naujosios lietuvių parapijos. Parduoda savininkas. Šaukti vakarais telef.: IV 1-5290.

**VISAIS
APDRAUDOS
REIKALAIS,**

kaip automašinų, gyvybės, nelaimingų atsitikimų ir gaisro, kraiptis į atstovę

PAULINA

MOZURAITIS-BENNETT

HI 2-4450

642 Meadow Lane Dr.

Cleveland 24

VANDENTEKIS IR ŠILDYMAS ĮVEDIMAS IR PATAISYMAS

Vandeniu ir pečiais šildymas, vonios kambarių įrengimas. Pristatymas į jūsų namus ar pilnas įrengimas.

Nelaimėi atsitikus skubus pataisymas. Nemokamas numatomų darbų įkainavimas.

Mes esame pertvarkę šildymą Dirvoje, atlikę nemažai patarnavimų lietuviams ir mūsų darbu visi patenkinti.

W. F. HANN & SONS CO.

15533 EUCLID AVE.

MU 1-4200

EAST CLEVELAND — 13515 EUCLID AT SUPERIOR AVE.

**SAVINGS
EARN**

OPEN EVERY SATURDAY UNTIL 2:30

4%

**SUPERIOR
SAVINGS**

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000

**NEW SATURDAY HOURS
9:30 to 2:30**

IN TOWN OFFICE — 6712 SUPERIOR AT EAST 68 ST.

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

J. P. MULL-MULIOLIS

Nekilnojamo turto pirkimo, pardavimo, įkainavimo ir apdraudos įstaiga.

6606 Superior Ave. UT 1-2345
13229 Superior Ave. UL 1-6666

ALGIMANTAS DALIDĖ,

lietuvis bendradarbis ir East Clevelando skyriaus vedėjas.

CleveLoans
HOME • AUTO • BUSINESS • PERSONAL
LET US HELP YOU
70 CONVENIENT, COMPLETE BANKING OFFICES

Praeitą sekmadienį P. Bielinio namuose įvyko Liet. Bendruomenės Clevelando II apylinkės valdybos pareigų perdavimas naujai išrinktai valdybai (Benokraitis, Mikšys, Puškorius ir Stempužienė). Nuotraukoje pirmoj eilėj sėdi: Bielinis, Stempužienė, Mikšys, Benokraitis. Stovi: Stempužis, Puškorius ir Stasas.

V. Plidžinsko nuotrauka

KAS IR KUR?

• Jonas Šoliūnas, Dirvos socialinio skyriaus redaktorius, gavo paauskstinimą ir iš Detroito perkeliamas į Baltimorę. Ten dirbs centrinėje socialinio draudimo įstaigoje.

• Rašyt. Antano Rūko trijų veiksmų komediją "Vieno kiemo gyventojai". Vaidilos teatro ir LB Chicagos apygardos rūpesčiu, atspaudė Dirvos spaustuve.

• Ped. Lituanistikos Institutui Illinois Liet. Gydyt. Moterų Pagalbinis Vienetas paskyrė 100 dol. Atsiųsdama čekį. Vieneto sekretorė A. Vileišienė rašo: "Mūsų draugija, suprasdama Pedagoginio Lituanistikos Instituto reikšmę ir norėdama bent kiek prisidėti prie kilnaus darbo, prašo priimti mūsų auką — 100 dol. čekį. Linkime sėkmės lietuviškos šviesuomenės ugdyme". Už reikšmingą paramą ir linkėjimus Institutas šiai draugijai nuoširdžiai dėkoja.

• J. ir N. Ulėnai persikėlė į nuosavą pastogę, Plainview, L. I., N. Y. (Tel.: Wells 8-0260).

• J. Lietuvnikas, iš Baltimorės, vėl atsiuntė naują Dirvos skaitytojų.

• Dr. S. Virkutis, iš Cambridge, Md., mokėdamas už Dirvą atsiuntė \$5.00 auką.

TORONTO

Lietuvių-ukrainiečių pasitarimas

Lietuvių - Ukrainiečių Draugijos lietuvių grupės pasitarimas įvyko Lietuvių Namuose balandžio 28 d. Organizacinio komiteto pirmininkas S. Jokūbaitis, o ukrainiečių Mr. Boyko. Po to buvę sukvietas kitas pasitarimas, kuriame dalyvavę iš abiejų tautybių žymiai daugiau besidominčių draugijos klausimais visuomenininkų. Ypatingai ukrainiečiai, būdami vietoje daug skaitlingesni ir turėdami nemažą intelektualinių pajėgų, parodė rimto susidomėjimo ir nuoširdaus pritarimo šios draugijos įsisteigimo reikalui.

Iš pranešimo paaiškėjo, kad iki šiol tuo reikalu įvykę su ukrainiečių veikėjais du pasitarimai. Pirmajame pasitarime buvę išrinkta organizacinė vadovybė: lietuvių — S. Jokūbaitis, o ukrainiečių Mr. Boyko. Po to buvę sukvietas kitas pasitarimas, kuriame dalyvavę iš abiejų tautybių žymiai daugiau besidominčių draugijos klausimais visuomenininkų. Ypatingai ukrainiečiai, būdami vietoje daug skaitlingesni ir turėdami nemažą intelektualinių pajėgų, parodė rimto susidomėjimo ir nuoširdaus pritarimo šios draugijos įsisteigimo reikalui.

Abiejuose bendruose pasitarimuose buvę aptarta ir išsiaiškinta visa eilė draugijos egzistavimą liečiančių klausimų, kurių vienas, kaip pareiškė pranešėjas, esąs numatytas išspręsti šiandien. Mat, pastarajame bendrame pasitarime buvę nutarta pilną valdybą, darėnkančią nuo kiekvienos tautybės po tris asmenis. Iš-

rinkti atskiruose tautybių pasitarimuose.

Pirm. S. Jokūbaitis, baigęs savo įvedamąjį žodį, pakvietė kiek plačiau draugijos klausimu išsitariti B. Naujallį, kuris įtikinamai įrodė draugijos atsiradimo būtinumą. Pasirėmęs Ukrainos istoriniais raštais, suminėjo daugelį faktų, liudijančių ukrainiečių gražų atsiliepimą istorijos bėgyje apie lietuvius. Kaip žinia, Lietuva buvusi senovėje užėmusi ukrainiečių žemes, tačiau apie lietuvių valdymą ir administravimą užimtų žemių ukrainiečiai atsiliepia gražiai. Lietuviai leidę laisvai tvarkytis, nepersekioję jų kalbos, leidę išpažinti tikėjimą ir bendrai būvę dideli tolerantai. Todėl esą neretai ukrainiečius mes turime savo užtarėjais dėl išorinių mums grasinimų ir jų žodis būnas svarus.

Išvairiais šios draugijos apimtyje esančiais klausimais pasisakė visa eilė kalbėtojų, pritardami sumanymui.

Prie esamos vadovybės nuo lietuvių grupės buvo išrinkta į draugijos valdybą E. Jurkevičienė, J. Senkus ir V. S. Mastis

Linkėtina draugijai sėkmingai dirbti, kad šių tautų tradiciniai gražūs santykiai ir toliau vystytųsi nuoširdžio draugiškumo dvasioje. P. V.

PHILADELPHIA

Kartūnų balius

Philadelphia moterų, susiorganizavusių į Lietuvių Moterų Atstovybės Klubą, aktyviai reaguoja į kiekvieną lietuviams rūpimą klausimą. Rašė pareiškimus dėl Lietuvos atstovybės Brazilijoje uždarymo, Jungtinėms Tautoms dėl Pabaltijo pavergimo, apie birželio 14 d. išvežtuosius į vietas spaudą ir gavo padėką iš įtakingo vietos dienraščio. Jos rengia ir paskaitas, kurių buvo visa eilė.

Klubui vadovauja Juzė Augaitytė. Kitos valdybos narės: vicepirm. — V. Biogonienė, sekr. — A. Vaišnienė, kasin. — I. Norkienė ir narė — M. Krėvienė. Klubui priklauso apie 60 moterų.

Rengia ir pramogas. Be muziko A. Kuprevičiaus suurosto piano koncerto, balandžio 22 d. suruošė kartūnų ballų. Tai antras panašaus pobūdžio rengimas. Jis įvyko gražioje miesto centre esančioje Coronet salėje. Parengimas pasisekė, o likęs pelnas bus paskirtas šalpai.

Baliaus metu, už gražiausią seuknelę, pirmą vietą laimėjo S. Jurskytė. Ji apdovanota Sibiro lietuvių rankdarbiu. Antrą vietą laimėjo I. Banevičiūtė. Gražiausiai rožių valsą pašoko D. ir A. Norvaišai. Antrą vietą laimėjo H. Savickas su I. Bendžiute. Įėjimo premiją laimėjo p. Buinevičienė.

JURGIUI DUMBRIUI ir jo šeimai, mirus jo brangiam tėveliui

ANTANUI DUMBRIUI

Chicagoje, reiškiamame nuoširdžią užuojautą

Cleveland Warm & Gear Co. bendradarbiai:

Alfonas Mikulskis, Mykolas Smelštorius, Juozas Jasinevičius ir Zigmas Pivoriūnas.

PLB, KLB ir ALB atstovų suvažiavimo Toronte balandžio 29 d. dalyviai. Pirmoj eilėj iš kairės: V. Meilus, Dr. L. Gražytė, S. Barzdukas, J. Matulionis, S. Kęsgaila, I. Matusevičiūtė, kun. J. Borevičius. Antroji eilė: B. Sakalas, Dr. J. Sungaila, P. Gaučys, Dr. A. Nasvytis, J. Kardelis, P. Balčiūnas, J. Kralikauskas, J. Tamulis, Vl. Braziulis. Trečioji eilė: G. Rukšėnas, K. Grigaitis, J. Švedas, B. Vaškešis, E. Čiuplinskas, Dr. H. Nagys, V. Mariūnas, S. Juozapavičius, A. Rinkūnas.

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS PAREIGŲNŲ SUVAŽIAVIMAS TORONTE

Balandžio 29 d. į Torontą suvažiavo Pasaulio, Kanados ir JAV LB centrinių valdybų, tarybų ir paskirų veiklos sričių vadovai bei atstovai. Iš viso — 25 asmenys.

Bepigū Toronte ar Clevelande gyvenantiems, bet vykstantiems iš Chicagos ar Montrealio, teko gerokai tolimesnė kelionė. Užtat stengtasi taupyti laikas, trumpinant bei kondensuojant pranešimus ir varžant, kiek galima, diskusijas. Reikia pripažinti, jog tai buvo labai naudinga: sesijai pakako vienos dienos, ir paskieka įžvalgių sprendimų.

PLB pirmininkui J. Matulioniui pasveikinus dalyvius ir atidarius sesiją, lengvai susidarė prezidiumas iš trijų atstovų: J. Matulionio, V. Meilaus ir St. Barzduko. Pirmininkavo V. Meilus. Dr. H. Nagys tikrai sklandžiai sugebėjo parašyti viešą komunikatą, kuris jau buvo išdalintas suinteresuotiems atstovams prieš išsiskiriant. Šeiminingo pareigos labai rūpestingai ėjo Dr. J. Sungaila su nuoširdžia keletos ponų talka.

Darbu tvarkoje išryškėjo didelis noras sujungti ir centralizuoti šių, PLB globojamų, kaimynų įvairias gretimos veiklos sritis. Numanu, kad tai įgalins dar naują žengti pirmyn. Ir balsavimai parodė gražų vieningumą: bemaž visi sprendimai padaryta vienu balsu arba tik vienam kitam dalyviui susilaikant, bet niekam nebalsuojant prieš.

Sveikintinas dalykas — numatomas PLB vadovybės priartėjimas prie kasdienio gyvenimo kelių ir keelių, veiksmų ir projektų, džiaugsmų ir vargų, — lygiai kaip ir pastangos rasti glaudesnį kontaktą su tolimesnių kraštų artimaisiais, kovojančiais taip pat už mūsų šviesesnę ateitį. Visų branginamoji lietuviškos gyvybės plasta negali nusilpti.

Sesijos pradžioje nustatytas gaires iš plataus žvilgsnio, miesto pirmininko J. Matulionio į visus, sesijai rūpimus klausimus ir pri-

Kas naujo Lietuvių Bendruomenėje

JAV LB Centro Valdyba 1961. 4. 26 posėdy, dalyvaujant visiems jos nariams, apžvelgė eilę aktualių reikalų:

Konstatuota, kad vyriausioji rinkimų komisija ir visų rinkiminių apygardų rinkimų komisijos savo uždavinius atlieka: vykdo rinkimų taisykles ir palaiko artimą ryšį su kitais rinkimus vykdančiais organais.

Rinkiminis pagyvėjimas taip pat jaučiamas ir LB apylinkėse. Kai kur, pvz. Detroito, Marquette Parke Chicagoje, Clevelande, Baltimorėje ir kt. vietovėse, į rinkimų sąrašus įtraukti nemaži skaičiai lietuvių, sumokėjusių tautinio solidarumo įnašus. Belieka siekti, kad jie taip pat gausiai dalyvautų ir pačiuose rinkimuose. Tai bendruomeninis reikalas, liečiąs mus visus.

Daugelį dominančių fondo klausimų žinotina: Į 1961. 3. 19 pasitarimus Chicagoje Centro Valdyba težiūri kaip į padalinimą nuomonėmis ir nustatymą gairių tolimesniems pasikalbė-

ėjimus dėmesin koreferento J. Kardelio papildymus, svarstyta ne vien tik principai bei pagrindiniai nuostatai, bet ir būdai bei priemonės darbams pagyvinti, geriau suderinti ir dažniau pasitaikančioms klaidoms išvengti.

Švietimo reikalus išdėstė A. Rinkūnas ir Dr. H. Nagys, diskutavo P. Balčiūnas, J. Tamulis, St. Barzdukas, J. Švedas ir kiti; arti susijusios su švietimu Kultūros Tarybos, tą dviejų sričių apibendrinimus ir siūlomus geidavimus referavo J. Kralikauskas. Antrojo Kultūros Kongreso pagrindus siūlo V. Mariūnas, tikslus ir pavidalą gvildena B. Sakalas, J. Kralikauskas, P. Gaučys, B. Vaškešis, J. Kardelis, Iz. Matusevičiūtė bei kiti. Jaunimui taikomų dramos veiklų konkurso tema kalbėjo J. Kralikauskas, P. Balčiūnas, J. Tamulis ir kiti. Apie steigiamojo Geležinio Fondo darbų eigą praneša Dr. A. Nasvytis; sumanymus bei aplinkybes nagrinėja St. Barzdukas, St. Kęsgaila, A. Rinkūnas ir dar kaimas. Daug dar visokių įdomių ir opių problemų išnagrinėta.

Bendroms kryptims tikrinti bei lyginti, nusistatyta tokius suvažiavimus dažniau kviesti.

Vladas Braziulis

Rašytojas VINCAS RAMONAS

Vinco Krėvės vardo literatūrinės premijos (500 dolerių), skiriamos kas antri metai Lietuvių Akademinio Sambūrio Montrealyje, jury komisija (Dr. I. Gražytė, M. Aukštaitė, kun. Dr. F. Jucevičius, P. Girdžius, A. Kliušis) 1961 metų balandžio mėn. 26 dienos posėdyje nutarė balsu dauguma premiją skirti Vincui Ramonui už jo apysakas "Miglotas Rytas" išleistas 1960 metais.

Komisijos galutiniam balsavi-

me trys jury komisijos nariai pasisakė už V. Ramono knygą. Pasiūlytos ir svarstytos buvo dar trys knygos: L. Andriekaus "Saulė Kryžiuose", P. Andrieušio "Rojaus Vartai" ir H. Nagio "Mėlynas Sniegas".

Ši premija paskirta už 1959-1960 metais išėjusias - dar nepremijuotas - grožinės literatūros knygas. Įteikimo iškilmingas aktas ir meninė programa įvyks Montrealyje 1961 metų gegužės mėn. 13 dieną.

"DIRVA" "DIRVA" "DIRVA" "DIRVA" "DIRVA" "DIRVA" "DIRVA" "DIRVA"

DIRVA

6907 Superior Ave.,
CLEVELAND 3, Ohio

PRADĖKITE SIŪSTI DIRVĄ

Kam

Kur

Susipažinti šešius numerius ☐

Už metus — \$8.00 ☐

Už 6 mėnesius — \$5.00 ☐

(Tos kainos yra tik naujiems skaitytojams)

(Pažymėkite atitinkame lankelyje savo užsakymą ir pridėkite atitinkamą mokestį, jei užsakote sau ar kaip dovaną).

Užsakytojas:

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

"DIRVA" "DIRVA" "DIRVA" "DIRVA" "DIRVA" "DIRVA" "DIRVA" "DIRVA"